

Ogenj je v zadnjem času sinonim naše pokrajine. V istem trenutku je lahko naš zaveznik ali uničevalec. Zelimo, da vam kljub politični razburkanosti ne bi bilo prevroče, ampak le prijetno toplo (tudi ob naslednjem Penu, ki bo v vaših rokah 28. novembra).

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
31. oktobra,
2002,
91. številka

pen

... gor
vužén,
kda ga
preštén!

Bilo je poletje**Je čas dela in je čas počitka**

V redakcijo le poredko zaide kakšna fotografija Vestnikovega fotografskega mojstra. A zgodi se le – pentute so ujele JURETA ZAUNEKERJA brez obveznega fotoaparata, v času (menda zasluženega) počitka. Z veseljem je poziral v na pol ležečem položaju, čeprav običajno trdi, da je veliko raje na drugi strani objektiv.

Tacko

Pentutar nagovarja Janeza

Sodelavec Pena, kroniški novinar OSTE BAKAL, je znan po tem, da prehitveva dogodke. Praviloma je na prizorišču dogajanja pred uniformiranimi osebami. Pentute se zato sprašujejo, kaj naklepa v pogovoru s prvakom slovenskih socialdemokratov JANEZOM JANŠO (svetlejšje hlače). Debata je še zavita v tančico skrivnosti, čeprav se šušlja, da se dogovarjata za skupen nastop na naslednjih volitvah. Da ne bo pomote: Oste bo kandidat, Janez pa njegov predstavnik za stike z javnostjo!

Tekal

Volitve 2002**Osteta za predsednika!****Devetka Tončka Kosa****Tou je pa Marikina šoula!****Dosežki**

Znano je, da so invalidi zelo zavzeti športniki. Tako so nedavno tekmovali v vrtnem kegljanju.

Med Avstrijci, Madžari in Slovenci je izstopal prvi mož pomurskega Društva slepih in slabovidnih, ANTON TONČEK KOS.

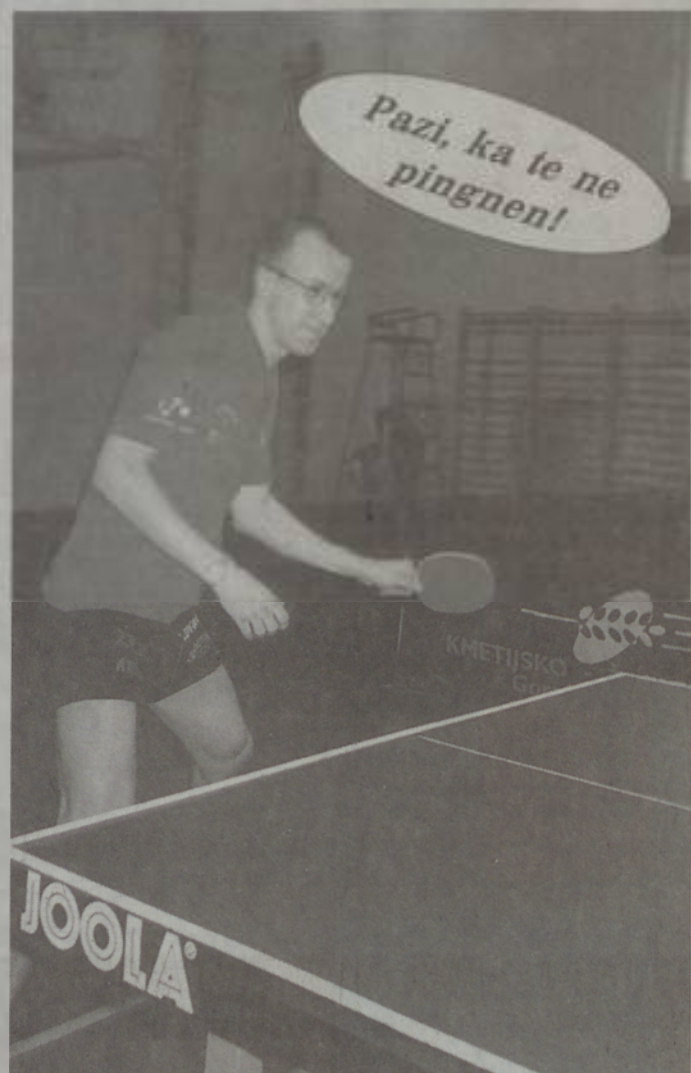
Fotografija našega sodelavca je dokaz, da so padale tudi devetke, kar je za slepega športnika gotovo izjemen dosežek.

eker-tg

Mitja Kunc bo zamenjal uniformo

Zunaj že diši po snegu, zato se bomo pentutarsko pripravili na belo sezono, in to s pomočjo našega alpskega asa (nekoč veleslalomskega, zdaj predvsem slalomskega). Mitja Kunc se je namreč odločil, da kljub številnim poškodbam vseeno nadaljuje z vrhunskim športom. Tako je menjava policijske uniforme s smučarsko opravo praktično že udejanjena. S policijskimi akcijami pa se bo vrli Korošec znova ukvarjal spomladi.

Tekal

Ka do tej žibeki!? Ping (za njim pa še pong)

ŠTEFAN KOVAČ - PIŠTA sicer (še) ni narodni heroj, a je na dobri poti, da to postane. Dokazuje, da z vztrajnostjo in žilavostjo zlahka premaguješ tudi mlajše od sebe. Tako je nedavno zmagal na mednarodnem pingpongškem turnirju na Ptuj. Sicer pa tudi za vino pravijo, da je toliko boljše, kolikor starejše je ...

Frbo

Slovenija, od kod lepote tvoje!**Pozdravljeni!**

V prejšnjih Penih smo opazili, da zelo radi objavljate "nenavadne" fotografije. Zato smo se tudi mi odločili, da vam predstavimo naš spomin iz vročih poletnih dni.

Naš komentar: "Vsak ima svoj faktor (bolj ali manj)." Lep pozdravček od vsele družbe!

Šest (6) riti skup zašiti, to lušno mora bitil!

Kučan podpisal Jelinčiču

Takoj po megadogodku nad Muro, ko so odprli obnovljen petanjski most, se je zgodilo: predsedniški kandidat g. ZMAGO se je prerinil do pladnja s penečim se vinom in vzel kozarec. Medtem je sedanji oče naroda g. KUČAN lastnoročno podpisal Pentutam ne točno znani dokument, nakar se je g. Plemeniti očitno že videl na njegovem mestu in je sam sebi nazdravil. Da-Ma

Predsednik, ne
precednik!

Fotostrip

Nevenka Emri je tam, kjer so nekateri že bili

Pentute čestitajo in pozdravljajo

Evo ga na, pa si
prišla za menoj!

V Žuti kuči je večkrat praznično. Večinoma zavoljo delovnih zmag, zgodi pa se tudi, da je vzrok jubilej. Tokrat je okroglina zadela našo lektorico in radijsko voditeljico NEVENKO EMRI (se smeje in je najbolj levo). Od svojih poklicnih sopotnikov se je ob iskrenih čestitkah dala poučiti, kakšne so skrivnosti življenja v drugi polovici stoletja, katerega prag je pravkar prestopila. Najbolj vztrajen učitelj je bil novinar ŠTEFAN L. SOBOČAN, dogajanje pa opazujejo FERI MAUČEC (za Štefom), LUDVIK KOVAČ (za Ferijem) in dama v belih hlačah ANTONIJA BENKO.

Dom
starejših
Rakičan

Živimo zdravo

Pekleni tempo življenja v tretjem tisočletju postavlja vse bolj v ospredje zdrav način življenja. Če je bila to pred desetletji bolj ali manj neznana fraza, je danes sestavni del

Tooo!!!

Tou te buje, kakša tuta!

Daniel in Fabijan pri Tišini

»Zdaj pa mi je vsega dovolj,« se je jezil ob odhodu iz PARIZA (kjer SLO-nogometaši niso premagali francoskih) trenutno edini prekmurski reprezentant v žogobrcu FABIJAN CIPOT iz NEMČAVEC, »vrnil se bom domov!« In je spakiral kufre in šel. Odločitev, kje nadaljevati s fuzbalom, mu je olajšal prav tako Prekmurec, prej gastarbajter v Avstriji in Belgiji, DANIJEL BREZIČ. On se je namreč odločil, da ne bo več igral za štajerskega prvoligaša in najuspešnejši SLO-klub v zgodovini mlade države. Raje bo Tišini pomagal pri naskoku na drugo ligo. O tem ga je prepričal eden najboljših MURINIH igralcev (iz lepših časov, kot so zdaj) BOJAN JANČAR, sicer ta hip trener TIŠINE.

P. S.: V nogometnih krogih se šušlja, da bo tišinskega tretjeligaša okreplil še en nekdanji reprezentant iz domačih logov, in sicer MILAN OSTERC - JAGODA! Frbo

bivanja vseh, ki živimo na zahodnocivilizacijski način. Tako se je nedavno osebje DOMA STAREJŠIH iz RAKIČANA odločilo, da preskusijo svojo vzdržljivost. Prav vsi so se udeležili hoje na dva kilometra, in sicer so pot začeli pri Domu, nadaljevali do tamkajšnjega dvorca in se nato spet vrnili. Ob telesni aktivnosti so organizirali tudi merjenje višine, teže in srčnega utripa. Pravijo, da je marsikomu srce hitreje bilo. Pentute upajo, da ne tudi vam!

RAZMIŠLJANJE

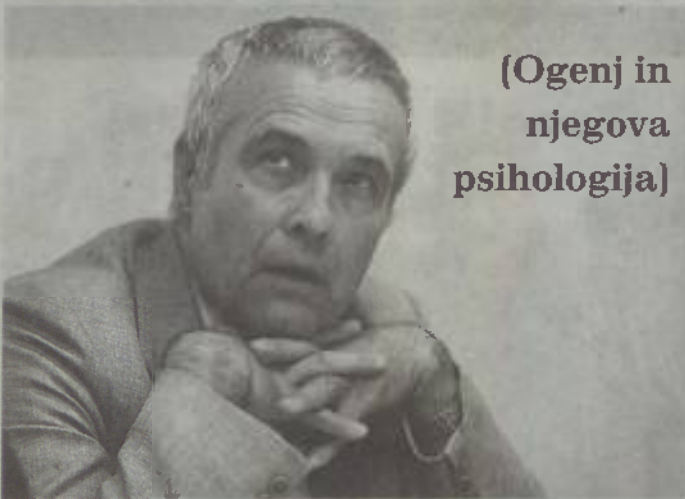
dr. Jože Magdič
nevropsihiater
Rakičan

Ukvarjanje z ognjem je – toliko staro kot človeštvo. Hinduizem loči tri vrste ognja: zemeljski (navaden), vmesni (strela) in nebeški (sonce). Ogenj ustreza jugu, rdeči barvi, poletju, srcu. Ogenj simbolizira strasti (ljubezen in jezo), duha in intuicijo (psihična funkcija, ki nas podzavestno pripelje do realnosti). V starem Rimu je znano varovanje svetega ognja. Krščanstvo vsebuje obsežen odnos do ognja, »novi« ogenj se obhaja na velikonočno noč, potem pa so še binokostni ognjeni jeziki. Gre za očistevalni in prerojevajoči ogenj. Sveti Martin pravi: »Človek je ogenj, njegovo načelo je kot načelo vseh ognjev, da raztopi ovojnico in se združi z izvirom.«

Znan je tudi negativni, uničevalni vidik ognja. S svojim dimom zatemnjuje in duši, sežiga, uničuje. Takšen je ogenj strasti, kazni, vojne.

Kovačnica je zanimivo mesto ognja, njen ogenj je hkrati nebeški in podzemski, Luciferjev, ki sicer ne izgori, vendar izključuje preporod. Rimski imperator govori, da so Galci v velikih lutkah iz vrbovega protja zapirali ljudi ali živali in jih nato zažgali.

»Tak te vižgien,

(Ogenj in njegova psihologija)

ka buš vse zvezde vido ...«

Nekateri obredni sezigi so nastali na podlagi misljenja, da je ogenj prenašalec ali odposilalec sveta živih v svetu mrtvih. Ali ima prižiganje sveč na grobovih tudi takšno simboliko?!

Spolni pomen ognja je vezan na prvobitno tehniko, po kateri se zakuri z drgnjenjem. Z drgnjenjem pridobljen ogenj velja za potomstvo spolne združitve. Po nekaterih prastarih verovanjih se ogenj čarobno spočne v čarovničnem spolovilu.

Znano je, da otroci zanetijo požar. Starši zato polagajo eno od največjih pozornosti vžigalicam, vžigalnikom, da ne bi prišli v roke otrokom. V pojavu ognja vidi otrok mogočen pojav, rekli bi lahko, kako je naredil nekaj velikega z majhnim gibom. Gre za vsesplošni, arhetipični pojav, ki je značilen otrokom vsega sveta. Dejstvo, da je otrok naredil ogenj, ga dela velikega.

V psihiatriji se ukvarjamo s pojavom piromanije, nagona za povzročanje požara. Poudarjam, da gre za bolezenski, čezmerni nagon, zanetiti požar. Piromanijo srečamo najpogosteje pri mladih ljudeh, ki čutijo, da so v neznojni situaciji. Nekoč je šlo za hišne pomočnice, dekleta, ki še niso odrasla, vendar so bila iztrgana iz domačega okolja, v novem pa niso našla čustvenega ravnotežja. Ponavadi gre za enkratno dejanje, so pa mogoče ponovitve. Storiteli praviloma ne vedo povedati za pravi razlog, kar je psihološko gledano pričakovati, saj ne gre toliko za miselno kot čustveno motivacijo dejanja. Gre za dejanje povzročitve požara, ki je osebnosti tuje; če taka oseba pride na sodišče, opazimo pomanjkanje občutka krivde, ni obžalovanja, čeprav gre za osebo, ki je v osnovi moralen človek. Simbolno gledano gre za njihovo »čustveno željo«, da z ognjem želijo doseči zase pozitivno spremembo. Vzrok za povzročitev požiga, požara je lahko neznozna situacija v spolnem razmerju, v neuspelih spolnih željah do osebe, ki utрпи požar. Drugi doživijo spolno vzbujenje pri netenju ali gledanju ognja. Pomemben povzročiteljni faktor je tudi alkohol. Med povzročanjem požiga so nekateri v zamračenem psihičnem stanju, drugi se borijo med »požigalnim nagonom« in moralno, pri tretjih preide impulz, delati požig, v najkrajšem času v dejanje. Storitelj bi v bistvu rad spremembo, ne pa destrukcijo tistega, ki mu stori požar. Če bi storitelj hotel uničiti osebo, ki je oškodovana, bi se je loteval z napadom na njeno telo. »Skrivnost« delanja požara s strani storitela pa je, opozoriti nase, lastnik goreče materije naj se spremeni, »naj me ima rad ...«. Povzročitev požara ima seveda lahko vzrok tudi v ljubosumnju, da to naredi moški moškemu, seveda pa je ljubosumnost spet motnja čustev ...

Naj omenim tudi, da smo v Marsovem letu. Rimski bog Mars je bil bog vojne. Slavili so ga kot boga pomladi, pogosto je prikazan z volkom. Mars simbolizira ogenj, željo, moč, moškost.

Ogenj je družbeni simbol upora, revolucije – »oj vstanite v suženjstvo zakletih«.

Osnovna človeška lastnost je, da z govorom izrazimo svoje probleme, nezadovoljstvo. Če nekdo ne zmore govoriti, reagira na problem s telesom, recimo z visokim krvnim tlakom ali rano na želodcu in podobno. Govorimo o psihosomatski manifestaciji konflikta. Rekel bi, da je povzročitev ognja reakcija »narodovega telesa«, ko ni več besed; ogenj je reakcija tistih, ki v krizi ne »govorijo«, ampak »delajo«.

Tokrat bo naše potovanje kratko, izmišljeno, otožno. Odšli bomo na pokopališče samomorilcev, v pokopališčni kot, kjer ležijo anonimni grobovi nesrečnikov, ki so si odvzeli življenje, ker so bili sprti s svetom, ker so tako hoteli. Ne samo v življenju, najčešče so bili tudi po smrti izobčeni, pozabljeni, pokopani brez pogrebcev, skoraj vedno v sivem dežju, plitko, brez vsakršnih nagrobnih spomenikov, govorov ali celo križev in drugih znamenj, da so bili med nami, da so delili naš čas, naše spomine. Na varaždinskem pokopališču takšnemu osamljenemu kotu pravijo Pekl, drugod so samomorilci izginili s površja zemlje, njihova ezoterična bitja pa so ostala še naprej med prelistanimi stranmi svetovne književnosti. Se spominjate, kako se je ubila Ana Karenina? Vrgla se je pod vlak. Odvrgla je rdečo torbico, stisnila je glavo med ramena, se spustila na roke pod vagon in lahkotno pokleknila, kakor da namerava takoj spet vstati. In še tisti mah se je ustrašila svojega početja. *Kje sem? Kaj počnem? Zakaj?* Nikoli nam ne bo odgovorila na ta vprašanja, ne ona ne drugi nesrečneži, ki so se sami pahnil v naročje smrti. Seneka, ki je trdil, da se človek vse življenje uči umirati, si je najprej prerezal žile, in ker kri ni hotela izteči iz njih, je použil strup, ko tudi to ni pomagalo, se je zadušil v kopalni kadi. Francoski pisatelj Pierre Drieu la Rochelle si je dvakrat v enem dnevu hotel vzeti življenje, pa so ga vsakič rešili, slednjič je doma odprl plin in pogoltnil večjo količino uspavalnih praškov. Francoski revolucionar Jaques Roux se je nekajkrat zabodel z nožem v trebuh, prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je znova prišel do noža in končal svoj samomorilski načrt. Ameriška pesnica Sylvia Plath je sklenila, da si bo vzela življenje, ko bo imela deset, dvajset ali trideset let. Šele v tretje ji je uspelo, da se je poslovila z našega sveta.

Ali so samomorilci ljudje, ki so prezgodaj ugotovili, da je življenje tragično, ker niso dobili tistega, kar so želeli? Leonardo da Vinci je zapisal, da si človek, ki ne ceni življenja, življenja ne zasluži. Albert Einstein je zapisal, da je samo življenje, ki ga živimo za druge, vredno življenja. Kakorkoli že, prav ima Oscar Wilde, ki je zapisal aforizem: Življenje je smrtno nevarna in resna bolezen.

Tragično je končal tudi Goethejev Werther. Ko je knjiga izšla, se je ubilo približno devdeset ljudi. Ko je mnogo let kasneje madžarska pevka Karady v budimpeštanski kavarni Evropa začela peti predvojni šlager Szomorú vasar nap, Otožna nedelja, se je prav tako ubilo, ustrelilo sto ljudi, med njimi največ madžarskih oficirjev, ki niso hoteli na rusko fronto ... Werther se je zelo patetično poslavljaval od svoje Lotte. V oporoki je zapisal, kako sta na pokopališču dve lipi, zadaj v kotu proti polju: *Tam želim biti pokopan! Naj mi ne preiščejo žepov. To blede rdečo pentljo, ki si jo imela na rojstni dan in si mi jo podarila, to pentljo naj pokopljejo z menoj!* Njegove zadnje besede, preden se je ustrelil, so bile: *Lotte! Lotte! Zbogom.* Končal je tako, kot je želel: ponoči okoli enajste ure ga je dal oskrbnik pokopati na kraju, ki si ga je sam izbral. Nosili so ga rokodelci. Duhovnik ga ni spremljal. Tako je odšel literarni junak iz sentimentalnega romana, vendar ostal v književnosti. Dolga vrsta ljudi je, ki so naredili samomoro. To je storil ameriški pisec Jerzy Kosinski, italijanski Jud in pisec Primo Levi, ki je preživel koncentracijsko taborišče v Osviecimu, ruski pesnik Vladimir Majakovski, ameriška igralka Marilyn Monroe, čeprav so o njeni smrti tudi drugačne razlage, nemški pisatelj Kurt Tucholsky, nizozemski slikar Vincent van Gogh, avstrijski pisatelj Stefan Zweig

Ste kdaj pomislili, koliko častnih generalov, maršalov in poveljnikov različnih vojsk je zaradi porazov, časti in sramu storilo, kar je storilo: sodili so si sami in se tako izognili sramotnemu obešanju, streljanju pred zidom, z zavezanimi očmi ... Ruski heroj Vasilij Čapajev, ranjen v bitki z mednarodnimi brigadami leta 1919, se je po porazu svojega vojaškega oddelka umaknil z bojišča in storil samomor s skokom v reko Ural. Bili so ljudje, ki so se ubili s samosežigom, kot na primer češki študent Jan Palach in številni budistični menihi. Mitologija je polna zgodb o ljudeh, ki so skakali s skal v globino morja ali z ladje, kot na primer ameriški pesnik Hart Crane. Leta 1932 je skočil s potniške ladje, ko se je vračal s potovanja iz Mehike. Njegovega trupla nikoli niso našli. V času ameriške krize tridesetih let so neuspešni emigranti skakali z najvišjih nadstropij manhattnskih nebotičnikov v New Yorku: grozljivi so prizori nesrečnikov, ki so enajstega septembra lani skakali skozi okna obeh zgradb Svetovnega trgovskega centra, ki so ju z ugrabljenimi letali porušili teroristi ...

Neenaki se rodimo,

A niso se ubijali samo neuspešni, siromašni umetniki, pesniki in skladatelji, po orožju so posegali tudi uspešni, bogati ljudje. Američan George Eastman, izumitelj filmskega traku Kodak, je zaslužil dve milijardi dolarjev. Ni bil skop, več kot polovico tega denarja je razdal v dobrodelne namene. Ko je dopolnil osemindemdeset let, se je z browningom ustrelil v sence poslovnem pismu je zapisal: *Izpolnil sem svojo nalogo. Kaj bi še čakal?*

Ko je nemški igralec Joachim Gottschalk izvedel, da ga nameravajo skupaj z ženo odpeljati v koncentracijsko taborišče, sta z ženo naredila samomor. Takoj po končani drugi svetovni vojni si je vzel življenje tudi drugi, bolj znani par: Adolf Hitler in Eva Braun. Ostanke njunih teles so Rusi odpeljali v Moskvo in pred leti uničili. Samomor sta storila tudi Joseph in Magda Goebbels. Maršal Goering, ki se je po vojni znašel na nuernberškem sodišču in bil obsojen na smrt z obešanjem, je nekaj ur pred eksekucijo storil samomor s ciankalijem. Samomor z ampulo s trupom, ki jo je nosil v votlem zobu, je storil konec maja 1945 tudi vodja gestapa Heinrich Himmler. Njegove ostanke so zakopali nekje v gozdu v bližini Luneburga.

Slovenci imamo nekaj pregovorov o smrti, pregovorov, ki so se vse do danes ohranili med ljudstvom: Smrt kosi do kraja. Smrt nič ne vpraša, po svoje se obnaša. Smrt pobira, nič ne izbira. Nemški pesnik Heinrich Heine je zapisal: Pogosto rečem življenju: ne dajaj mi preveč, da mi ne bi potem preveč vzelo. Znana je anekdota iz Stalinovih časov. Nadežda Sergejevna Allihujevna, Stalinova druga soproga, se je sprla s svojim možem, ko ji je neki večer na sprejemu rekel: »Hej, ti, napij se!« Žena mu je odgovorila: »Jaz imam ime. Kaj to pomeni: hej, ti!« Besna je odšla s proslave petnajstletnice oktobrske revolucije. Zjutraj so jo našli mrtvo v postelji. Ležala je na trebuhu, v roki je držala

samokres. Vrata so bila zaklenjena od znotraj. Menda je pustila dve pismi, eno za Stalina, drugo za otroke. Žal ni znano, kaj so bile njene zadnje besede, želje. Pismi sta izginili. Tisti, ki so pismi prebrali, niso nikoli ničesar rekli.

Nesrečno je končala tudi avstrijska pisateljica in Judinja Ingeborg Bachman. Preživela je holokavst, njen drugi mož je bil švicarski književnik Max Frisch. Umrla je v nepojasnjenih okoliščinah. Zgorela je v svojem stanovanju. Še danes ni pojasnjeno, ali je bil to samomor ali nesrečno naključje. Romunski pesnik Paul Celan, ki je po vojni odšel v Avstrijo, od tam pa v Pariz, je bil znan kot pesnik krika in tišine, literarni, lirčni sogovornik Kafke. Prvega maja 1970 je prokinil življenje s skokom v Seino. Tudi veliki dramatik Shakespeare je nekaj svojih gledaliških junakov poslal v smrt. Spomnimo se samo Ofelije, ki je znorela, padla je, se vrgla v potok in utonila. Da ne govorimo o Romeu in Juliji.

Zgodovina samomorilstva v krščanski Evropi je zgodovina uradnega ogorčenja in neuradne nesreče. V začetku cerkev ni imela nobenega posebnega odnosa do odvzemanja lastnega življenja. Prvi teologi so bili celo pripravljeno interpretirati Jezusovo smrt kot samomor. Šele v šestem stoletju je cerkev obsodila lastni odvzem življenja.

Najprej so prepovedali pogrebni obred za vse, ki so storili samomor. V enajstem stoletju je imenovali sveti Bruno samomorilce »satanove mučenike«, a dvesto let kasneje je sveti Tomaž Akvinski njihova dejanja označil za smrtni greh zoper Boga. Začelo se je brezobzirno preganjanje vseh, ki so si sami izbrali trenutek lastne smrti.

Zato še danes pokopavajo samomorilce v kotih velikih mestnih pa tudi podeželskih pokopališč. Grobovi velikokrat niso zaznamovani, z leti jih prekrijejo trava, grmičevje, zato moramo paziti, kod hodimo, da ne bi oskrnili njihovih poslednjih bivališč. In če nam v teh dneh ostane kakšna sveča odveč, jo kar prižgimo

za vse pozabljene, razsute grobove doma in po svetu. Kajti v vsakem grobu leži kakšen nesrečen človek, sopotnik časa, varuh molka.

enaki umremo

Branko Šomen

Kje in kdaj so ob rojstvu v naših krajih prvič začeli trositi slamo in gosje perje, nismo uspeli izbrskati. Drži pa, da se je ta vrsta družabnosti in veselja prijela in razširila v vse kraje, celo mestnim blokovskim stanovanjem ni prizaneseno. Ponekod to prijatelji in znanci naredijo skrivaj, ponekod pa jih kar pričakujejo in se na njihov prihod pripravijo. Tak vesel dan je bil v petek, 11. oktobra 2002, pozno zvečer v Šalovcih. V soboški porodnišnici se je rodil ob 17.55 Žan, okrog deseti zvečer pa so po dvorišču Škerlakovih in Koltajevih (po zetu) začeli frčati slama in perje. Med najproduktivnejših je bil Milan Golubovič (desno).

Perje za »gosaka«, slama za posteljico

Otroški jok je v družino od nekdaj prinašal veselje. Z domačimi pa se je vedno tudi poveselilo. Že nekaj desetletij potresejo v naši pokrajini v okolici hiše slamo in gosje perje. Novopečenega očeta vedno poimenujejo »gosak«. Zato tudi perje. Poleg perja se potrese slama, da se postelje novemu članu družine, pa še kakšen »cmer« ali »babo« se obesi na streho. Naj se vel! Konec koncev ga ni moža, ki ne bi bil ponosen na to, da je postal oče.

Sebastijan Rous, etnolog

Skrb za bograč so domači prepustili sosedovima Majdi in Alojzu Pertociju. Ta večer se je potrdilo, koliko so vredni dobri sosedje. Vsi so se prišli poveseliti in nazdravit novemu sosеду, pa tudi jezili se niso, ko sta slama in perje frčala tudi po njihovih dvoriščih.

Novopečeni dedek Slavko je birmanski boter Marku Horvatu, sinu Marjane in Milana Horvata iz Šulinec. Marjano boste srečali na pošti v Šalovcih, kjer je upravnica, Milana pa poznamo iz policijskih krogov in je ta čas na visokem položaju na Policijski upravi v Ljubljani. Iskreno sta se veselila novega ztvljenja. Milana smo »ujeli« med poljubom z novopečenim očkom, Marjano pa med prvim plesom z novopečenim dedkom. Za dobro razpoloženje je s harmoniko skrbel Jože Slaviček iz Malih Šalovec.

Ponosnemu očetu Štefanu (drugi z desne) so takoj potem, ko so opravili najpomembnejši del posla s perjem in slamo, veselo nazdravili ...

... in posedli za mizo, s katere je že dišalo po okusnem bograču, njegovi prijatelji iz društva motoristov Gronska strejla. Društvo ima sedež v Gornjih Petrovcih in morda ima prav njegov znak vsaj simbolično zaslugo za to, da je njihov član Štefan postal očka. Na znaku je namreč štorcklja. Na našem posnetku od leve sedijo »gronskostrelci« Suzana Graj, Aleksandra Balažic, Monika Grugl, Andrej Cimer, Irena Brunec, Marta Golubovič, Majda Lipič in Milan Golubovič, stojijo pa (tudi od leve) Goran Grugl, Dušan Kuróvnja (predsednik Gronske strejle), Samo Kolar, Jernej Pozdarec, srečni očka Štefan Koltaj in Bojan Prosič.

V soboto sta bila Žan in mamica Tanja (s sinčkom v naročju) deležna prvega številčnejšega obiska. Prišli so vsi najbližji – (od desne) mama Marija in očka Slavko Škerlak, tašča Rožika Koltaj, mož Stefan, prababica Jolanka Škerlak in tast Vilmoš Koltaj. Mlada družina je bila skupaj že v petek, saj je Štefan ves čas poroda zdržal ob Tanji in Žanu pogumno prerezal popkovo ... »čeprav so se mi tresle roke in sem bil izčrpan, kot da bi jaz rodil. Moški to mora videti in doživeti, le tako razume, kaj je porod in kaj otrok. Žan je tehtal ob porodu 3,45 kg in bil velik 51 cm. Ponosen sem na oba in srečen, da ju imam!«

Mlada babica Marija je prinesla iz Avstrije, kjer sta z možem zaposlena že 23 let, oblačila za vnukovo pot iz porodnišnice. Škerlakova sta si pred desetimi leti zgradila novo domačijo v Šalovcih, ki so Slavkov rojstni kraj, prej pa sta imela dom ob tistem v Razdorfu še v Dolencih.

Malega Žana že čakata doma v njegovi sobici voziček in posteljica. Radovednim obiskovalkam je vse razkazala prababica Jolanka (prva z leve), ki bo Tanji in Žanu, ko bo mož in očka v službi (je carinik na mejnem prehodu na Hodošu), dedek in babica pa daleč v Avstriji, v oporo in pomoč. Energije za to ima dovolj, volje prav tako in želi si tudi.

Sah je »cool«, saj ga igrajo ljudje, kot so Madonna, Guy Ritchie, Lenox Lewis, Sting, Bono, Julia Roberts, Timothy Dalton ter številni drugi znani in manj znani ljudje. Ta misel se mi je utrnila, ko sem pred kratkim na enem od šahovskih turnirjev srečal staro znanko Cilka Dimec - Žerdin. Občudoval sem njeno odločnost in pogum, kako se je pri svojih enainšedemdesetih letih, ko bi lahko bila marsikateremu med mladimi šahisti mati ali celo babica, spustila v neizprosni boj s tekmeči.

Prav zdaj je njena neprecenljiva zbirka šahovskih garnitur z vseh koncev sveta predstavljena na 35. šahovski olimpiadi na Bledu. Boljše priložnosti za pogovor, ki sem ga opravil na njeni domačiji v Rodmošcih, rojstnem kraju znamenitega dr. Antona Trstenjaka, si ni mogoče zamisliti. Kmalu pa sem se tudi prepričal, da so zgodbe njenega življenja že pripovedi o nekem času in številnih dogodkih, ki jih zna začiniti s simpatičnimi anekdotami.

Kako se majhna deklica odloči za šah?

Bilo je leto 1941. Stara sem bila deset let in pol, ko se je začela druga svetovna vojna. Doživela sem jo na turniški osnovni šoli. Tja

program je vključeno tudi šahovsko tekmovanje. Jaz sem vsekakor najstarejša šahistka naše velike družine, ne pa tudi najboljša. Zase moram reči, da se še vedno zelo trudim, da bi katerega od bratov premagala. Pa mi prigovarjajo, da pri zmagah ne vem šteti, ker vedno mislim, da sem dobila kakšno partijo več, kot trdijo moji nasprotniki. Lansko leto sem praznovala šestdeset let, odkar aktivno igram šah. Prijatelji iz šahovskega društva so mi poklonili unikatno šahovsko garnituro.

Kaj vam pomeni šah?

Lahko rečem, da imam šah neizmerno rada; in to od svojega desetega leta starosti

Kosanje Benečanov in Turkov. Seveda samo za šahovnico, ob kateri sedi Cilka Dimec - Žerdin.

»Vsaka figurica je nekaj posebnega!«

sem prišla iz Žižkov, kjer sem se rodila, in se nastanila pri stari mami v Črenšovcih. Bila sem najstarejša do takratnih petih otrok (kasneje se jih je rodilo še sedem), zato enega niso preveč pogrešali v pretesni, majhni slamnati hiši. To poletje sem prvič videla šah, ki ga je iz ujetništva prinesel ravnatelj Osnovne šole Bistrica Križman. Šah je bil narejen iz debelejšega kartona z luknjicami za postavljanje figur. In potem naju je z maminim bratom Tjašem stric naučil igrati kraljevsko igro. Igrali smo ga predvsem ob sobotah popoldne in nedeljah, ko ni bilo dela na polju.

Verjetno so bile drugačne tudi figurice?

S Tjašem, ki je bil šest let starejši od mene, sva ob petrolejki v zimskih večerih igrala šah, medtem ko je stara mama vrtela svoj kolovrat in so v štedilniku prijetno prasketala polena. Kmalu sem šah naučila igrati svoje brate in sestre ter tudi mamo. Figure smo risali na papir in jih izrezovali ter ležeče polagali na polja. Barvali smo jih z vodenimi barvicami. Moj brat Joško pravi, da so figurice izdelovali celo iz testa. Te so bile trdnjše in je bilo z njimi lažje igrati. Kaj bi dala, če bi katera od teh garnitur danes krasila mojo vitrino!

Kaj pa pozneje? Je igranje šaha utonilo v pozabo?

Ne. S šahovsko igro sem nadaljevala leta 1946, ko sem prišla v lendavski internat. Tam smo zelo veliko šahirali. Iz tega obdobja je še danes dober šahist Ferenc Hajoš, sodnik in nekdanji veleposlanik na Madžarskem, nadalje dr. Jože Bedernjak, Drago Vaupotič in drugi. Ogromno smo šahirali tudi na mariborskem učiteljskišču v letih 1948-1952. Iz tega časa je tudi moj šahovski partner Mladen Tancer, izreden ljubitelj šahovske igre in odličen mentor mladim vse do današnjih dni. Ko sem bila leta 1952 z dekretom nastavljena za učiteljico na Osnovno šolo Stogovce na Apaškem polju, sem med prostovoljnimi dejavnostmi najprej ustanovila šahovski krožek. Iz tega obdobja je bil zelo dober šahist moj učenec Herbert Šefer, kasnejši direktor Radenske in sedanji radenski župan. V Gornjo Radgono sem prišla po študiju defektologije v Ljubljani leta 1956. Že leto kasneje sem se vključila v šahovsko društvo, kjer že dvajset let opravljam tajniške posle. V sekcijo ženskega šaha, ki sem jo vodila, sem vključila odlične šahistke, ki so pozneje postale celo državne prvakinje.

»S šahom si ohranjam psihično kondicijo«

In danes?

Danes sem v radgonskem šahovskem društvu edina ženska. Dobivamo se vsak ponedeljek. Šah gojimo tudi med našimi brati in sestrami. Že več kot 28 let se vsako leto dobimo na Žerdinovih srečanjih. V

naprej. Nekoč sem bila kar dobra šahistka, saj sem igrala tudi na občinskih prvenstvih, nikoli pa se nisem preizkusila na državnih tekmovanjih. Enostavno ni bilo prave priložnosti pa tudi nihče me v tistih letih ni vključil. Danes pa igram šah, ki ga še vedno ljubim, predvsem zato, da si urim spomin in ohranjam psihično kondicijo.

Katera partija se vam je najbolj vtisnila v spomin?

V sedemdesetih letih sem redno igrala z moškimi na občinskem prvenstvu. Takrat sem bila zares dobra šahistka. Spomnim se,

Strastna zbirateljica šahovskih garnitur Cilka Dimec - Žerdin

da sem tedaj uspela premagati pet policistov. Po tem dogodku me je žena Jožeta Drčarja - Marija opozorila, da kujejo proti meni »zaroto«. Kljub temu sem bila uspeha zelo vesela, ker so bili tedanji miličniki, vojaki in cariniki zares dobri šahisti.

Prleška gibanica ga je pogubila

Se spomnite kakega zanimivega pripetljaja v zvezi s šahom?

Spomnim se tekmovanja za pokal Pomurskega sejma na sejmišču v Gornji Radgoni. Sodelovalo je 16 ekip iz severovzhodne Slovenije. Najresnejši kandidat za prvo mesto je bila ekipa Maribora. Svojo zmago bi morala potrditi v zadnjem kolu v srečanju z radgonsko ekipo, v kateri sem igrala tudi jaz. Moj moški nasprotnik iz Maribora me je kot žensko in šahistko zelo podcenjeval. Naročil si je velik kos prleške gibanice, ki jo je med igro ležerno jedel in delal samozavestne poteze.

Še danes mislim, da je bila prav gibanica vzrok, da je partijo izgubil in s tem Maribor prvo mesto.

Verjetno ne manjka tudi kakih drugih anekdot?

V nekdanji Jugoslaviji smo igrali tudi v Gornji Radgoni turnirje ob dnevu JLA. V vojašnici smo nastopili z mešano ekipo, ki so jo sestavljali člani, članice in pionirji. Še vedno imam pred očmi prizor, ko se je vodnik karavle na vso moč jezil, ker je bil njegov nasprotnik komaj šestletni kodrolasi cibiban Andrej. Bil je tako majhen, da je komaj videl na veliko mizo. »Pa šta ću sa tim detetom?« je na glas godrnjal. Seveda se mu ni sanjalo, kako odličen šahist je mali Andrej. Vodnik je med prvimi izgubil in nato tiho gledal na šahovnico, kjer je bil njegov kralj v matu.

Veselili smo se otrokove zmage, ki je postal kasneje odličen šahist. Moj prijatelj in dober šahist Franjo pa nikoli ne igra šaha

brez žvečilnega gumija v ustih. Njegovo igro lahko spremljaš po tem, kako hitro žveči. Včasih komaj opazno, potem vedno hitreje, in če je situacija napeta, po premikanju ustnic lahko presodiš, v kakšni fazi igre je.

Še pišete o zgodovini radgonskega šaha?

Podatki o zgodovini radgonskega šaha so zabeleženi v mojih zapiskih. Pišem in zbiram podatke, tudi fotografski material. Tako imam v računalnik vnesenih že precej podatkov, nekaj pa sem napisala tudi za knjigo Dušana Njegovana, ki bo izšla novembra letos. Začetki organiziranega

Ali je vaša šahovska zbirka največja na svetu?

Mednarodni sodniki, ki so videli mojo šahovsko zbirko, so mi zagotovili, da je to največja zbirka na območju nekdanje Jugoslavije. Ni pa preverjeno, ali je to tudi največja šahovska zbirka na svetu.

Katera šahovska garnitura vam je najbolj pri srcu?

Tega ne morem reči, ker jih imam vse zelo rada in vsaka zase mi veliko pomeni.

Katera med njimi pa je najdražja?

Če bi ocenjevala po finančni vrednosti, mislim, da je najdražja garnitura državnega šaha iz Hrvaške, težka kar osem kilogramov. Figure predstavljajo hrvaške zgodovinske osebnosti in spomenike.

Kdo je dal pobudo za razstavo vaših šahov na olimpiadi na Bledu?

Pobudo sem dala pravzaprav sama. Prav tako so mi posamezniki svetovali, da bi taka razstava privabila ljudi. Med njimi je bil tudi Mladen Tancer iz Maribora, predsednik Šahovske zveze Slovenije Milan Knežević, ki si je osebno ogledal mojo zbirko, pa je odločil, da bodo garniture razstavljene na šahovski olimpiadi na Bledu.

Poleg moje zbirke bo razstavljena še ena garnitura Milana Vidmarja. Šahovske garniture bodo varovane v posebnih vitrinah.

Boste odpotovali na šahovsko olimpiado?

Zbirko bom peljala na Bled skupaj s hčerko in verjetno z bratom in še kdo se nam bo pridružil.

Tam bomo šahovske garniture sami postavili z napis. Verjetno bom na Bledu ves čas olimpiade, ker imam tam prijateljico Marijo Kokolj, ki mi je prva podarila šahovsko garnituro za mojo zbirko.

Zametki slovenskega šahovskega muzeja

Verjetno ne manjka dobrih obljub in želja?

Prijatelj Lojz Kričej mi je obljubil unikatni šah, izrezljan iz velenjskega premoga. Na pobudo šahovskega mojstra Ljubiše Krstiča je moja celotna šahovska zbirko poslikal akademski slikar Vojko Pogačar. V spominsko knjigo je zapisal, da bo ta izjemna šahovska zbirka začetek slovenskega šahovskega muzeja na internetu. Izpolnila se je moja velika želja, da lahko vsaj nekaj unikatnih šahovskih garnitur predstavim na šahovski olimpiadi na Bledu.

Kdo ve, ali bom še kdaj imela priložnost pokazati velemojstrom sveta, da lahko nekdo iz čisto majhne slovenske vasice Rodmošci, kjer je bil rojen velik slovenskega naroda dr. Anton Trstenjak, na svoj način nadvse ljubi drobne figurice kraljevske igre.

Prvič je bilo še presenečenje. Drugič so bili pred težko nalogo, saj so morali preseči prvotni učinek nepričakovanega, a jim je to zelo uspelo, sedaj – tretjič – pa so se organizatorji tradicionalne prireditve Noč čarovnic že krepko ustoličili na turističnem zemljevidu Slovenije.

Z avtobusom v srednji vek

Grmada

pri Gradu gori ...

S tem nočem reči, da je postala organizacija takšnega mega dogodka na Goričkem rutina, saj so organizatorji spet poskrbeli za nekaj novosti in tako vsako leto dodajajo pomembne ščepce v celoten kotel. Le kaj se bodo domislili naslednje leto? Tokrat je bila bistvena novost ta, ki je poskušala rešiti največji problem prireditve pri Gradu, to je promet in parkiranje pločevine. In tej novosti se je reklo avtobusi. Sedaj se z avtomobili ni smelo več čisto gor do prizorišča, ampak so k njemu vozili posebni avtobusi, ki so vozili vsakih deset minut. Enako tudi nazaj. Vožnja za enega je stala sto tolarjev, avtobusi pa so bili polni kot konzerve sardin. A kljub temu je večina menila, da je bila to dobra ideja, saj so se tako ljudje bolj nemoteno sprehajali do prizorišča in nazaj do svojih avtomobilov, ki so jih pustili že v Radovcih in Vidoncih na zasilno urejenih parkiriščih.

Tisti, ki doslej še nikoli ni obiskal Noči čarovnic, si ne more predstavljati, kakšna gneča je na cesti in ob njej in koliko ljudi se tare pri skrivnostnem gradu. Po policijskih podatkih naj bi obiskalo lansko prireditev okrog deset tisoč ljudi, letos pa naj bi jih bilo še več. Do sem pridejo ljudje iz Maribora, Ljubljane, Ormoža, Velenja, Slovenj Gradca, avstrijskega Gradca in še bi lahko naštevali. Ko sem se popoldne peljal iz Murske Sobote, je že v Černelavcih nastala takšna kolona, da sem se počutil, kot da se peljem na morje v julijski gneči na slovenski avtocesti.

Pred mano kolona, za mano kolona, in vsi smo se lepo v strnjeni vrsti peljali skozi Lemerje, Zenkovce in Bodonce proti Radovcem. Tokrat je bila v znamenju čarovnic že ulica, ki vodi h gradu, na prizorišču pa je bilo deset stojnic oz. »standov«, kjer so razna društva gostila obiskovalce z domačimi jedmi (razne pogače, repnjače, gibanice, zavitki, posolanke, bograč, kostanj, zaseka, domač kruh z ocvirkovimi namazi) in pijačo. Sam moram posebej pohvaliti »stand«, kjer so prodajali tudi kasete z ljudsko glasbo pevka od Grada, saj so naju s kolegico Natašo brezplačno »počastili s krūjon z zasiko.« Tudi drugi obiskovalci so bili lačni in žejni, videl sem, kako hitro je zmanjkovalo vina, soka, slatine in drugih dobrot.

A zdaj še k drugim novostim: vrtiljak, ki ga je pridni možakar izdeloval kar cel teden, energetska piramida na grajskem platoju, kjer naj bi se stikali kozmična in zemeljska energija, novi spominki in še kaj. Drugo pa: otroška delavnica, kjer so otroci risali, barvali in izrezovali buče, čarovniški gozd, labirint, ribnik in vodnjak s svojo najzlobnejšo čarovnico ter nešteto bakel, buč, lučk in čarovniških prijateljev. Za »popestritev« še zgodovina mučilnih naprav v slikah in ansambel Atlanta. Vmes pa čarovnice, čarovnice, čarovnice ...

Te so se začele zbirati najprej skupaj s čarodeji, duhci in zmaji, nato pa je program po vrsti potekal takole: čarovniški prihod v veselo družbo in predstavitev čarovnic, kuhanje čarovniškega napoja in pokušanje, lov na čarovnico in sojenje, obsodba in sežig čarovnice na grmadi, izbor naj čarovnice in prihod glavnega čarodeja ter podelitev čarovniških

... Ko se Carpenterjev Halloween vrtil

nagrad. Za naj čarovnico je bila v konkurenci s prek tridesetimi kolegicami razglašena Karolina Pilaj iz Vidonec, torej ravno tista, ki so ji sodili in jo sežgali na grmadi. Takšni smo torej mi, svoje naj izbranke »za nagrado« kar scvremo!

Kaj je tisto, kar tako privablja množice na to prireditev?

Eden od prekmurskih županov (ki ga zaradi volilne tekme ne smem omeniti, čeprav ne bo imel ravno veliko protikandidatov - je namreč edini) mi je ob kozarcu medice in »spricerju« dejal: »Ljudje pogrešajo več takšnih dogodkov, kjer se lahko sproščeno družijo v današnjem svetu, polnem materialistične norosti.« Je treba k temu še kaj dodati?

Mogoče samo to, da občina Grad in društva iz vseh tamkajšnjih vasi verjetno edini v Sloveniji ponujajo turizem s ciljno ponudbo: mračni srednji vek, ki je nedvomno mnogo bolj priljubljen v 21. stoletju kot v svojem obdobju.

Tomo Koleč

FOTO Nataša Juhnov

»Zato, ka si že dolgo nej!«

Odgovor na tisti dan (bilo je v torek, na *Trejzino senje*) temeljno življenjsko dilemo pisca teh vrstic in honorarnega člana Penove trojke je zapisan v naslovu. Tako sta namreč Irma in Jože rekla, ko sem ju vprašal, zakaj moram tokrat prav jaz zapisovati akcijske dogodke.

Spodobi se, da imajo orehi z dodanim afrodiziakom posebno ceno. Tako je bil sestavljen tudi cenik – navadni orehi (oziroma orehova potica) so bili kar 10-krat cenejši od »ojačanih«. Pozneje se je izkazalo, da smo Pomurci (podobno kot pravi Slovenci) predvsem varčni. Tako so stranke večinoma raje posegale po tistih izdelkih, ki niso zagotavljali »trdnosti«.

AKCIJA

Zanimivo, da se je vprašanje nato med akcijo samo od sebe zastavilo še kar nekajkrat, saj je bil temeljni cilj Pentrojke, prodati čim več orehov v različnih pojavnih oblikah. In orehi so menda tudi za tiste, »ka so že dolgo nej ...«. Če tudi vi niste, si preberite, kaj se nam je (predvsem pa Irmi) dogajalo.

Prva Irmina žrtev je bil znani otovski sadjar VLADO SMODIŠ. »Ge bi rajši mejkoga!« je rekel in segel po orehu za 50 sit. Na vprašanje, kaj je še učinkovitejše od orehov, je hudomušno odgovoril, da kakšna druga (ne domača) ženska. Sicer pa imajo Smodiševi doma kar 45 orehov (dreves). Ne zaman, saj Vladova žena velikokrat peče orehove potice (predvsem za vrstnike, ki so v primerjavi z njim »že v letih«).

Medtem ko se je Vlado Smodiš že krepčal, žejen od napornega nakupa, se je že dal prepričati Polančan KAREL ZELKO. Čeprav je sejemski proračun že zapravljal za tri metle, je vseeno kupil tudi del naše ponudbe. »Če bi domači oreh letos obrodil – pa ni – mi danes ne bi bilo treba zapravljati denarja!« je modroval.

Orehe in potice smo lično zavili. Tisti s srebrnim trakcem so bili »navadni«, oni z rdečim pa »močni«. Zakonca IRENA in JOŽE ARZENAK (M. Sobota) sta se pametno odločila. Ona je namreč kupila navadne, on pa tiste, ki zagotavljajo trdnost. Zakaj, zakaj?

JOŽE TOPOLOVEC je prišel na *Trejzino senje* kar iz Domžal. Pa ne kot kupec, ampak prodajalec. Otroke je zalagal s sladkarijami, pri trojki pa je kupil, kot je sam rekel, »prekmursko viagro«.

Bojan Peček
(Zato, ka je že dolgo nej!)

FOTO
Jure Zauneker
(Zato, ka je biu na vrsti!)

Moški vsaj večinoma neradi nakupujemo, a to ne velja za sejem, posebej, če si zadevo oplemenitiš z izrazi ljubezni do prodajalke. Najprej jo je cmoknil Jani Žilavec (ki bo veliko bolj zaposlen na naslednjem velikem soboškem sejmu – Miklavževem), nato pa še Tešanovčan Josip Vogrinec.

Kot rečeno, smo se tudi tokrat »švercali«. In sicer sta bila prijazna gostiteljica Penove akcije gostinca, ki ju dobro poznate tisti, ki zahajate na Goričko – natančneje v Ivanovce, kjer je med najbolj obiskanimi lokali RATNIKOV. Na koncu sta JASNA in BORIS prijazno odkupila vse, česar nam ni uspeli iztržiti. Zanimivo, konec koncev sta nedavno dobila naraščaj. Po obilnem orehovskem nakupu sodeč, to ni bil zadnji ...

JOŽE NOVAK je po poklicu predan vodi. A se je izkazalo, da mu tudi trša agregatna stanja niso tuja. Tako je posegel po blagu z rdečim trakcem. V upanju, da je zadel »najbolj trde«.

Penova trojka velikokrat prodaja brez dovoljenja. Tega se zavedamo, globoko obžalujemo in se kesamo. Čeprav vemo, da tudi to ne bi bilo dovolj, če bi bili inšpektorji bolj strogi. A k sreči niso – tako je bil med kupci tudi inšpektor (ne sicer tržni) VENČESLAV SMODIŠ. V družbi soproge MARIJE pa IVANKE JEREČIĆ in hčerke NINE. Pošteno (kot vse druge Penove stranke) je plačal orehe in potice, za nameček pa še liter in slatino. Hvala!

Smiljana in Marko na absolventskem izletu

Smiljana in Marko Nabergoj

Na prste dveh rok bi lahko prešteli tiste ljudi, ki v Prekmurju še niso slišali za Smiljano in Marka Nabergoja ali pa vsaj za njuno zasebno veterinarsko ambulanto v Moravskih Toplicah. Oba pogosto slišijo tudi na valovih Murskega vala, ko svetujeta lastnikom živali. Le malokdo pa ve, da je njuno življenje teklo med dvema pokrajinama, med Koroško in Prekmurjem, med Černečami in Fokovci ter med Slovenj Gradcem in Beltinici.

Korošca v Prekmurju

Marko

Čeprav je preživel večji del otroštva v Fokovcih na Goričkem, so njegov rojstni kraj Černeče pri Dravogradu. V Prekmurje so se namreč preselili leta 1963 zaradi očeta, ki je dobil v deželi ob Muri po končanem študiju službo veterinarja. Ob prihodu v Prekmurje se najbolj spomni tega, da najprej ni razumel prekmurskega narečja, o prvih letih življenja v Fokovcih pa, da so se zelo pogosto vračali na Koroško. V Černečah so živeli pod pobočjem hriba, pod katerim je tekel potok, v katerem so bile postrvi. Marko je velikokrat posedal ob potoku in jih opazoval. Ko so čez nekaj časa spet prišli v Černeče, je ugotovil, da so čistili strugo in videl mrtve ribe, ki so plavale v vodi. To ga je tako prizadelo, da ni šel nikoli več gledat tistega potoka.

Leta 1963, ko so prišli v Fokovce, avtomobilov še ni bilo na pretek. Tudi televizija je bila redkost, čeprav so jo Nabergojevi imeli. Takrat se je večina druženja dogajala ob televiziji, kamor so zvečer prišli njihovi prijatelji, znanci in drugi vaščani, da bi si ogledali takratno čudo tehnike, se zraven pogovarjali ali igrali karte. Tudi telefonov ni bilo. »Ljudje so peš ali s kolesi prihajali po očeta, ko je bilo treba zdraviti živali. Problem so bile mrzle zime z veliko snega. Oče je pozimi ogromno prepešal. Mama je bila v začetku zaposlena v zadrugi, vendar je službo pustila, saj se je očetu nabralo veliko dela, šoferskega izpita pa ni imel. Mama je postala očetova šoferka in tudi jaz sem veliko hodil z njima po »terenu«, z ljudmi navezal stike in prijateljstva,« se spominja Marko, ki je že v mladosti spoznaval kako potrebna je skrb za živali. Pri tem danes dodaja: »Če zdaj primerjam današnjo veterino, sodobne instrumente in zdravila ter sodobna prevozna sredstva, si skorajda ne morem predstavljati, kako je očetu uspevalo, da je uspešno obvladoval kar 33 vasi, ki jih je imel v rajonu.« Marko je šel po očetovih stopinjah. Po končani srednji medicinski šoli se je odločil za študij veterine. »Prvo leto je bilo najtežje, saj sem prišel iz malega Prekmurja v veliko Ljubljano, vendar ni trajalo dolgo, da sem se znašel. Leta na fakulteti pomenijo tudi začetke druženja s Smiljano, čeprav je naključje hotelo, da sta se spoznala v Prekmurju. V tistih časih je njena družina prišla na kopanje v Moravske Toplice in takrat je Smiljanin oče obiskal Markovega očeta, saj sta bila na ravenski gimnaziji sošolca. Nekaj časa je sicer še minilo, preden sta navezala stike, prelomen pa je bil dan žena, ki so ga praznovali kot študentje v Ljubljani.«

Smiljana

»Moj oče se je vedno šalil, da je eno vzel iz Prekmurja in da zato mora eno vrniti. Toda največ smeha na ta račun je bilo, ko se je izkazalo, da se bodo njegove besede uresničile,« se spominja Smiljana. Rojeno Slovenj gradčanko s Prekmurjem ne povezuje samo sedanje življenje v naši pokrajini. Njena mama je namreč iz Beltince. Ko se je rodila, Smiljanina mama, ki je delala v laboratoriju, ni dobila nobene varuške. »Tudi vrtca ni bilo, tako da so bili starši prisiljeni, da so me poslali v Beltince, kjer sem preživela nekaj let pri stari mami, starši pa so me obiskovali vsak teden,« se spominja Smiljana. »Pravzaprav je bilo tako, da sem jaz zapuščala Prekmurje, ko je Marko šele prihajal. Moj prvi jezik je bil prekmurščina. Danes jo govorim z ljudmi, s katerimi lahko navežem pristi stik. Z drugimi se pogovarjam v pogovorni slovenščini ali koroščini, čeprav tudi ta ni tipična, ker je pomešana s prekmurščino.« Po odhodu v Slovenj Gradec je Smiljana z mlajšim bratom vsako leto prihajala k babici v Beltince na počitnice. Takrat se ni bilo asfal-

Smiljane tokrat ni na družinski fotografiji. Nekdo je pač moral pritisniti sprožilec na fotoaparatu.

tiranih cest, zato sta si krajšala čas z jahanjem konja po prašnih ulicah. Pasli so krave in pekli koruzo. Na kmetiji je bilo tudi veliko živali, s katerimi je Smiljana preživljala prosti čas.

»Slovenj Gradec je bil večje mesto od Beltince in moji someščani si niso predstavljali, da bi lahko bila veterinarica, saj niso vedeli, da sem večino časa v Beltincih preživela tako, da sem se ukvarjala in igrala z živalmi. Doma v Slovenj Gradcu namreč nismo imeli možnosti, da bi jih imeli. Vse svoje želje sem zato uresničevala v Beltincih. Morali so mi kupiti celo psa. V Slovenj Gradcu pa sem živela popolnoma drugo življenje,« je dejala Smiljana.

Na šoli je veliko delala na kulturnem področju. Recitirala in povezovala je prireditve ter sodelovala v gledaliških predstavah. Pela je pri pevskih zborih in bila uspešna pri risanju. Nekoliko še pogrēša tiste čase, ki jih je preživljala s pevskim zborom in oktetom. Zdaj za

Nabergojevi so imeli doma tudi konja. Na njem je Rok, najmlajši član družine.

Poroka je bila leta 1987.

kulturne aktivnosti ni časa, zato pa upa, da bodo otroci dosegli cilje, ki si jih je želela tudi ona.

Kakor za Marka, je bilo tudi zanjo prvo leto fakultete zaradi spremembe okolja in prihoda v veliko Ljubljano težko. »V drugem letniku pa sem se zbrala in na veterinarski fakulteti zaživela življenje, ki sem ga imela že v gimnaziji. Ukvarjala sem se s petjem, z glasbo in prav petje ob dnevu žena me je pripeljalo k Marku,« se spominja Smiljana. Fakulteta je dala veliko teorije, toda službo v Pomurju je dobila v klavnici. Morebiti tudi zaradi tega, ker so moški kolegi dvomili, da bi bila ženska sposobna za delo z živimi živali. »Delo v klavnici je bila zame nočna mora in zato sem se odločila, da bova z Markom odprla zasebno ambulanto. Da bova lahko v njej sprejela in pregledala vsako žival kot živo bitje, ki je vredno spoštovanja,« je končala Smiljana.

Marko in Smiljana

Marko in Smiljana sta se že zgodaj odločila, da bosta imela zasebno veterinarsko ambulanto. Marko je začel leta 1984 delati na veterinarski postaji v Murski Soboti, vendar sta že leta 1989 zaprosila za dovoljenje za gradnjo zasebne ambulante. Takrat slovenskega zakonodajca tega že ni dovoljevala, zato je v tistem času njuna prošnja zvenela nekoliko čudno. Imela sta drugačne, boljše, poglede na delo v veterini, kot jima je omogočalo okolje. Leta 1995 je končno izšel novi zakon in leto zatem, 3. junija, so Nabergojevi kot drugi v Sloveniji odprli zasebno veterinarsko ambulanto. Danes je pri njuju zaposlenih 12 ljudi. Razmere v kmetijstvu in živinoreji niso najbolj rožnate, toda s tem se zakonca Nabergoj ne obremenjujeta. »Pomembna je skrb za živali in njihovo zdravje,« sta zatrdirila oba.

Tudi doma imajo živali. Trenutno so tam poleg njihove psičke še dvanaest muc, trije kužki, pet srnic, od katerih ima vsako svojo zgodbo, dve postovki, tri štorčke, dva ježka, trije skakači, želva, osem papig in tri ribice. Nekateri čakajo na nove lastnike. Staršema pri delu z živalmi pogosto priskočijo na pomoč tudi otroci, čeprav jih navdušujejo še druge stvari. »Trinajstletna Zala rada poje in riše, zato bo morebiti svoje učenje nadaljevala na likovni akademiji. Desetletna Mima rada piše pesmi, obenem pa se ukvarja s športom. Pravi, da bo tudi ona študirala veterino. Domen je star osem let. Sam zatrjuje, da bi rad igral nogomet, če pa bo čas, bo tudi veterinar. Najmlajši je petletni Rok, ki včasih drži v pesti celo družino,« sta razložila Smilja in Marko.

Odkriti ljudje

Medtem ko bodo kmetovalci pozimi počivali, Nabergojeve čaka veliko dela. Bolezni pri nekaterih živalih so namreč pozimi pogostejše, sploh če gre za bolezni dihal. Toda Nabergojevi se ne zmenijo za praznike in nedelje. Na pomoč priskočijo ob vsaki uri. »Moti naju samo, da je življenje začelo teči v takšnem tempu, da pogosto nimamo več časa, da bi se pogovorili z ljudi še o čem drugem kot samo o boleznih njihove živali.« Ljudje morajo namreč spremeniti svoj odnos do živali. V teh šestih letih, odkar deluje njihova veterinarska ambulanta, so k temu, da se je obrnilo na bolje, veliko prispevali. Morebiti tudi zaradi tega, ker so Korošci, kakor sta Smiljana in Marko, zelo odkriti ljudje. Tisto, kar rečejo, tudi naredijo. »In v tem se ne razlikujejo veliko od Prekmurcev,« sta na koncu pogovora povedala Smiljana in Marko.

Vladimir Kožul, steber obrambe prvoligaša iz Fazanerije

Nogometno obarvana pokrajina, katere »perjanica« je murskosoboška Mura, v zadnjem obdobju ni imela sreče s »tujci«, nogometaši, ki so prišli služiti v (nogometno) prebujajočo se Slovenijo. Vladimir Kožul je vsekakor eden tistih, ki je upravičil zaupanje in v kratkem času postal ne le steber Murine obrambe, ampak tudi ljubljenec Murinih zvestih navijačev ...

– Kje si sploh začel »pikati« žogo?

Kožul: V Radničkem iz Sombora, precej pozno, s petnajstimi leti ... Potem se mi je izpolnila želja in nekaj časa sem bil v Vojvodini, ki je ponos pokrajine. Po vojski sem leto dni pavziral, se zatem vrnil v matični klub, nato nadaljeval v novosadskem Kabelu in tri leta v beograjskem Radničkem. Od tam me je pot pripeljala v Muro.

– Murska Sobota?

Kožul: Drugo leto sem tu. Sobota je nogometno mesto, a manjka tisti mali, odločilen korak, da se vrne klub v položaj, ki mu je nekdanj pripadal v slovenskem prostoru, kakih deset let pred tem ... Ko sem prihajal, sem o Muri slišal lepe besede, saj je šlo za klub, ki nekako sledi Mariboru in Olimpiji. No, realnost je bila nekoliko drugačna. Prepričal sem se, da je tu kriza, morda najgloblja

S harmoniko se še bolje najdem kot z žogo!

v zadnjem desetletju. Gospodarsko zaledje je osnovni problem. Po drugi plati pa ljudje obožujejo nogomet pa tudi objekt je prekrasen. Torej, možnosti obstajajo, manjka pa tisti, kot sem že omenil, majhen korak.

– Nogomet ti je profesionalna preokupacija; kaj bi pa delal, če ne bi bil nogometaš?

Kožul: »Sviral« bi! Muzika je moja ljubezen. S harmoniko sem bil precej uspešen. (Jezno je pogledal soigralca Trenevskega, češ, kaj se smeješ, če ne veš!)

Priskočili smo »na pomoč« Trenevskemu in vprašali Kožula, ali v njegovem repertoarju prevladuje defenzivna glasba, in končno se je od srca nasmejaj.

Kožul: Šalo na stran, kot glasbenik sem bil v mladih letih zelo obetaven in, preden sem začel igrati nogomet, to tudi zelo uspešno izvajal ...

– Tako dobro, da bi se lahko z glasbo tudi preživljal?

Kožul: Zagotovo! Imeli smo band in po glasbi so me poznali bolj kot po nogometu.

– Beograd je bil živo mesto!?

Vladimir Kožul, po strcu »Zvezda« in Viktor Trenevski, »Partizanovec« od prvega prijatelja, trenutno najbližja prijatelja

Kožul: Dokler sva bila sama z ženo Jasno, ki je sicer iz Bosne, sva rada posedela. Imela sva nekaj stalnih mest, kjer smo se srečevali s prijatelji. V Beogradu ti nikoli ni bil dolgčas, na vojna vihra je marsikaj spremenila, tudi tam. Ljudje so životali, težko si je bilo kar koli privoščiti. Sicer pa sva tam živela zadnjih deset let. Žena je študirala in imela majhno okrepčevalnico ... No, zdaj se je najin svet spremenil toliko, da je središče dogajanja šestmesečni sin Andrej.

– Je mali krepak?

Kožul: Kako ne bi bil! Stalno bi sesal. Ponoči se prebujaj, saj je vselej lačen. Pravi bucko!

– Če je po očetu, kar zadeva apetit, kaj najraje »žvečiš«?

Kožul: Doma testenine, torteline s sirom. Če grem ven, rad pojem porcijo rib. Moja priljubljena ribja jed je »smud-orly« ...

– Kdo so pri Muri tvoji najboljši prijatelji?

Kožul: Z vsemi se družim. V zadnjih dveh sezonah pa so mnogi že odšli. Prej smo bili veliko skupaj z Reljičem,

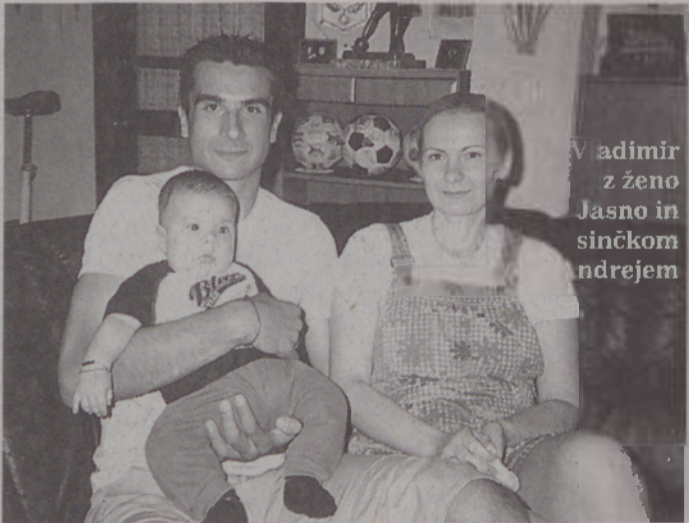
Jukanom, Čauševićem ... Zdaj se družim največ z Viktorjem, Burčulom, Diegom ... Ampak, naj ne zveni, da je to nekakšno »združenje tujcev«! Dobri prijatelji so tudi Botke (Botonjič) in domači igralci. Ne moreš pa biti z vsemi petnajstimi in povsem normalno je, da sem več časa s temi, ki jih po treningih bolj pogosto vidim in stanujejo bliže meni. Največ pa se le druživa z Viktorjem.

– Ti imaš sina, Viktor pa hčerko?

Kožul: Nekaj že kombinirava, saj ima Viktor kar dve hčerkici! Moj Andrej je že kar aktiven glede na to, da je star komaj šest mesecev. Na tej poti sožitja pa je resna ovira. Moj mali je »zvezda«, Viktorjevi hčerkici pa, po družinskem »pedigreju«, »partizanovki« in res ne vem, kako bi to delovalo. Nekoga bi morali »prebarvati«, a to je pregluboko v srcu in duši in preprosto ne gre ...

– Pa še oba očeta sta na »naslovu«, kjer denar zamuja ...?

Kožul: Že od nekdanj se govori, v svetu romantike, da se od ljubezni lahko živi. Toda, ko otroci odrastejo, bova midva že v pokoju, »penzije« pa, kot sem obveščen, ne zamujajo

Vladimir z ženo Jasno in sinčkom Andrejem

tako veliko kot Murina plača.

– Prihajaš iz vinorodnega okoliša?

Kožul: Doma imamo vinograd in tudi sam rad popijem čašo dobrega vina.

– Pomagaš očetu v vinogradu?

Kožul: Ne, ni časa, pa tudi zgodaj sem zapustil dom in nimam »vcepljenih« teh navad.

– Jezik ti ne dela resnejših težav?

Kožul: Ne! Razumem skoraj vse, ne upam pa si govoriti za javnost, predvsem na gostovanjih. Seveda mislim pri tem na slovenski jezik.

– Doma lahko govoriš po prekmursko, ki je kot nekakšna različica francoščine?

Kožul: »Gučim, gučim, polako ...« Vsak naslednji dan je bolje.

– Ti je znana nogometna oddaja o »luftanju«?

Kožul: Slišal sem, in če me pokličejo, bom prišel »gučat«

LJUDJE ŽABE VZDOLŽ SLOVENSKE OBALE

Z leve proti desni prekmurske žabe Milan, Goran, Aleš, Igor, Stanislav, Dušan, Jože in Urška

Sobotno jutro 5. novembra je že zelo zgodaj obetalo lep dan. Tega smo bili še toliko bolj veseli vsi tisti, ki smo se na carinskem pomolu v Izoli zbirali zaradi nenavadnega potopa. V počastitev 50. obletnice Društva za raziskovanje morja iz Ljubljane (DRM) in s tem 50. obletnice organiziranega potapljanja v Sloveniji bomo preplavali pod vodo, štafetno, vso slovensko obalo. Med pripravami smo izračunali, da bo dolžina okrog 30 kilometrov, če seveda ne bo preveč cikcakanja.

Odločili smo se za plavanje z obeh mejnih točk in se srečali približno na sredini, to je v Izoli. Projekt so v izolski občini z navdušenjem sprejeli in nam tudi zagotovili pomoč pri organizaciji. Ker je šlo za zelo zahteven podvig, tako z organizacijskega kot tudi varnostnega vidika, je prevzela pokroviteljstvo nad prireditvijo Slovenska potapljaška zveza, pri čemer so ji pomagali štirje potapljaški klubi, med njimi tudi Potapljaško društvo Murska Sobota.

Ob pomolu je bilo zasidrano paradno plovilo, velik gumijast čoln slovenske vojske.

Obe štafeti sta štartali po načrtu.

Ob deseti uri je ob pomolu pristala še naša največja vojaška ladja Ankarana, ki je bila ves dan na ogled obiskovalcem. Zbrali so se tudi predstavniki medijev in vse skupaj smo povabili na ogled potapljačev, ki so plavali v štafeti.

Južna stran (tam so plavali potapljači DRM) je prehitevala za eno uro, zato je imel koordinator g. Boris Vuga veliko dela.

Sevna stran (potapljači 14 slovenskih klubov) ni imela hudih težav, zato so v začetku napredovali po planu.

Približevala se je četrta ura popoldne in plavalci potapljači so se približevali finalnemu dejanju pred pomolom. Zbirati so se začeli tudi vsi sodelujoči in mimoidoči. Po protokolu je bilo določeno, da bosta kot zadnja vsak na svoji strani plaval predsednik Slovenske potapljaške zveze dr. Mitja Slavinec - Mičo in predsednik DRM Aleš Musič.

Njegovi potapljači so ogromno prednost z začetka med tem že izgubili, delno zaradi morskega toka, ki je bil usmerjen proti njim, delno pa tudi zato, ker je eden njihov potapljač nekaj časa plaval v nasprotno smer. Štafetno palico je hotel Mičo prevzeti od domačega potapljača, zato

Bo Pomurje znalo izkoristiti domače znanje in preprečiti »beg možganov«?

smo bili vsi potapljači Potapljaškega društva Murska Sobota za plavanje predvideni kot zadnji.

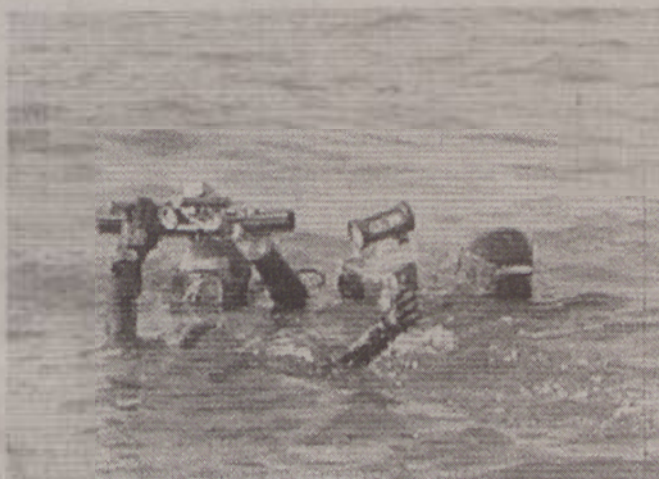
Goran je prevzel štafetno palico in jo držal, dokler se nismo vsi pripravili, potem pa skočili v vodo. Andrej Natlačen, naš vrhunski podvodni snemavec, je dajal še zadnje napotke glede podvodnega snemanja srečanja štafet: »Pazita, da ne bosta s plavutkami dvignila preveč mulja. Če ne bo uspelo, vama pokažem in stvar ponovita še enkrat. Jaz bom neposredno nad vama, in ker bo vidljivost zelo slaba, moramo biti vsi zelo skupaj.«

Bolje se ni moglo izteči. Še toliko lepše, saj smo štafetno plavanje sklenili potapljači iz matičnega društva in potapljači iz Gornje Radgone, ki so plavali neposredno pred nami in so nas do konca spremljali na površini.

Nušina ideja, da vsak slavjenec zasluži darilo, je padla na plodna tla, zato je SPZ svojemu najstarejšemu društvu podarila veliko torto, kot se za abrahama spodobi.

Ideja in realizacija sta bili naši in zaradi takih stvari smo potapljači PD Murska Sobota nepogrešljivi tudi pri prireditvah na nacionalni ravni.

Tudi naslednji dan smo proslavljali naš osrednji potapljaški praznik, dan potapljačev Slovenije, na katerega se nas je odpravilo več kot 150 s Prince

Dvignjena štafetna palica

of Venice na skupinski potop na otok Galjot pred Unijami.

Pred odhodom nas je s soprogo prišel pozdravit tudi župan MO M. Sobota, g. Anton Slavic. Na

Županja ga. Breda Pečan, pred. DRM Aleš Musič in pred. PDMS Mitja Slavinec-Mičo

mirnem morju smo preživeli zelo lep izlet, katerega vrhunec je bil potop na običajno težko dostopnem in neurju izpostavljenem otoku, vsak udeleženec pa je odnesel za spomin domov rdečo Cousteoujevo čepico.

Beneški princ s potapljači

Skupina študentov z mariborske Univerze, Fakultete za strojništvo, se je udeležila mednarodnega tekmovanja formule S, katerega posebnost je, da študenti sami sestavijo dirkalnik in tekmujejo s svojim voznikom. Poleg uvrstitve na dirki se upoštevajo tudi tehnične rešitve, design ipd. Med mariborskimi študenti je bilo šest Pomurcev. Pogovarjali smo se z Borisom Velnerjem iz Vučje Gomile.

Boris: »Člani ekipe smo naslednji: Aleš Hanžekovič iz Veržeja (izdelava armature na vozilu), Dejan Glavač iz Melincev (električna napeljava), David Kos iz Babincev (preračun in izdelava diferenciala), David Voršič od Sv. Jurija ob Ščavnici (volanski mehanizem), Boris Velner iz Vučje Gomile in Dejan Kolbl iz Rakičana (sestavljanje in testiranje motorja, vgraditev elektronskega vbrizgalnega sistema), Damjan Švanjcer - Butinar in Haris Dedič, oba iz Maribora (pedalke na vozilu, sklopka, zavora, plin), Primož Podgorevc in Boštjan Knez, oba iz Slovenj Gradca (sesalni kolektor, preračun in izdelava), Ivan Zidarič iz Maribora (računalniško modeliranje, design), Matjaž Rebernak iz Rogoze in Borut Kocbek od Sv. Trojice (ekonomsko poročilo, prezentacija v Angliji). Seveda je bilo treba poleg omenjene specifikacije del postoriti še marsikaj, kajti avta ne sestaviš v enem dnevu. Mentorja ekipe sta doc. dr. Breda Kegl in doc. dr. Stanislav Pehan, oba profesorja na mariborski Univerzi. Vloga mentorjev je bila zelo pomembna, saj sta z nami noč in dan bedela in reševala probleme, ki so nastajali.«

Tehnični podatki:

Motor Honda CBR 600 z restriktorjem zaradi predpisov, opremljen z elektronskim vbrizgavanjem goriva; 600 ccm; 65 KM; 13500 vrt./min; pospešek do 100 km/h v 3,4 sek.; hitrost 200 km/h in teža avta 240 kg.

Kakšno je ekonomsko ozadje projekta?

»Z nabiranjem donatorskih in sponzorskih sredstev smo se ukvarjali vsi, eni bolj uspešno, drugi manj. Sam sem prepričan deset podjetnikov, kar je glede na gospodarski položaj Pomurja po mojem mnenju uspeh. Denarni prispevki podjetij so se gibali v višini od 30.000 do 100.000 tolarjev, odvisno od tega, kako je kdo cenil naše znanje. Nekateri podjetniki so se smejali ali nas sprejeli mrkih obrazov, vendar zaradi tega nismo obupali in smo šli pogumno naprej. V Mariboru so nam podjetja pomagala z donatorstvom v materialni obliki. Glavni sponzor je bila naša fakulteta in je financirala pot v Anglijo. Skratka, na fakulteti so poskrbeli za vse, kar smo potrebovali, saj je npr. dirkalnik sestavljen iz več kot tisoč delov.«

In pot na tekmovanje ...

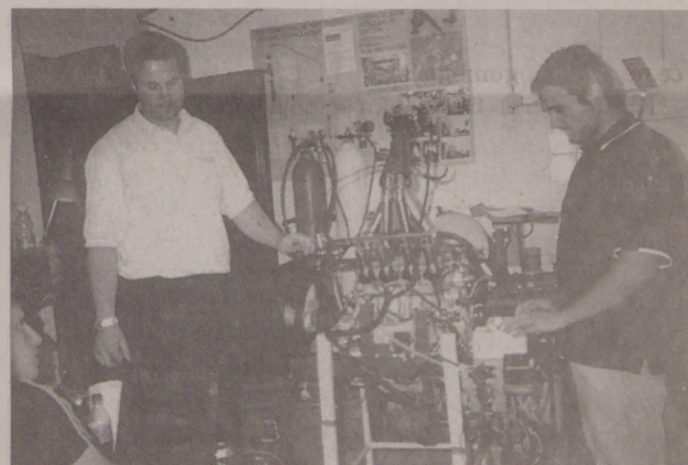
»Pot smo načrtovali na več skupnih sestankih. Načrt potovanja v Anglijo smo izdelali s pomočjo računalniškega programa, ki je določil pot od štartne do ciljne točke, označil vse bližnjice in čas, v katerem bi morali to pot prevoziti. Potovali smo s tremi osebnimi avtomobili in kombijem, v katerem je bil avto, razstavljen po delih. Pot je bila naporna, saj je v eno smer nekaj manj kot tri tisoč kilometrov, ki smo jih prevozili brez spanja. Na poti smo doživeli marsikaj, tudi osebni avtomobil je odpovedal. Tekma je bila v Bruntinghorpu blizu Leicesterja. Na dirkališču smo dirkalnik formule po delih sestavljali in si hkrati ogledovali druge dirkalnike ter se posvetovali o njihovi tehnologiji. Med pogovorom je pripeljal mimo nas veliki tovornjak in po napisu smo ugotovili, da gre za tovornjak ene od ameriških univerz. Lepa primerjava - mi s kombijem, Američani z 20-metrskim tovornjakom, ki je bil videti natančno tak kot tovornjaki formule 1. V njem je bil nerazstavljen dirkalnik, ki so ga s hidravliko spuščali na tla.«

Stojijo (od leve proti desni): Borut Kocbek, David Kos, Aleš Hanžekovič, Ivan Zidarič, Haris Dedič in Boris Velner. Čepijo: Dejan Kolbl, Dejan Glavač, Boštjan Knez, Primož Pogorevc in Damjan Švanjcer - Butinar. V dirkalniku leži David Voršič.

Verjamem, da ste pridobili ogromne izkušnje in si izpopolnili znanje, kar se vam je zagotovo poznalo tudi pri slabšem uspehu na izpitih.

»S projektom smo se ukvarjali vsak dan z veliko dobre volje, včasih tudi pozno v noč. Čas za nas ni bil pomemben. Izkušnje so zelo bogate zaradi združevanja teorije in prakse. Porabili smo ogromno časa, kar se nam najbolj pozna pri manjšem številu opravljenih izpitov. Želim pa poudariti, da zaradi izredne promocije in uspeha za fakulteto člani ekipe

Prekmurca Boris in Dejan sestavljata motor dirkalnika formule S.

nismo imeli nobenega »popusta« pri opravljanju izpitov.«

Bo javnost znala pravilno ovrednotiti in ceniti uspeh, ki ste ga dosegli?!

»To bi nas zelo veselilo! Rezultat, ki smo ga dosegli, je bil za naše razmere zelo dober, saj smo zasedli 12.

Mentorja občudujeta stvaritev študentov Fakultete za strojništvo v Mariboru.

mesto v svetovni in 2. mesto v evropski konkurenci od skupno petdesetih ekip. Konkurenca je bila zelo močna, organizacija tekmovanja dobra, vsekakor pa ima največ možnosti za zmago ekipa, ki zbere največ denarnih sredstev. Za ponazoritev: uvrstili smo se bolje od Nemcev, katerih generalni sponzor je bil Audi, in tudi od Italijanov, katerih avto je bil narejen po vzoru ferrarija. Za nas je to vsekakor lep uspeh! O pomenu doseženega bi lahko govorili v nedogled, saj vsi tisti, ki se tekmovanja niso udeležili, težko dojamajo, v kakšnih razmerah so delovale najuspešnejše ekipe, seveda v primerjavi z našo.«

»Izhajam iz Bodonec. Že od nekdanj sem si želela opravljati tak poklic, kjer bi imela veliko opravka z ljudmi, ki jim lahko pomagam. To mi je bilo že od nekdanj zelo všeč. Vzornika sta mi bila gotovo oče, ki kot duhovnik ogromno dela z ljudmi, in mama, nekaj časa učiteljica, ki je kazala nagnjenost do dela z otroki. Na mojo končno odločitev pa je precej vplivala gospa Ida Šiftar, magistra farmacije iz Bodonec. Zdela se mi je zelo pokončna in avtoritativna osebnost.

Magistra farmacije Edith Jošar

lenja, obolenja, ki so bolj tabu tema, itd.«

Kaj pa prosti čas? »Čas, ki mi ostane od dneva, to je od pete ure popoldne dalje, posvečam svoji hčerki in normalnim opravkom, dežurstvom in predavanjem. Tako je delavnik zares pester. V prostem času se skušam čim bolj posvečati svoji hčerki, ki je v času odraščanja. Rada sem tudi v družbi prijateljev, čakajo pa me seveda tudi gospodinjska opravila.«

Ste doslej dobili kako priznanje za svoje delo? »Ravno

»Občutek, da lahko ljudem pomagaš, mi veliko pomeni!«

Nekaj časa sem se kolebala med poklici duhovnice, zdravnice in farmacevtke, dokler se nisem odločila za slednjega. Zdaj že osemnajst let delam z ljudmi in mi nikoli ni bilo žal, da sem se tako odločila. Ves čas sem zaposlena v Pomurskih lekarnah. Najprej sem seveda opravila strokovni izpit in pripravništvo, nato so nas razporedili po številnih lekarnah v Pomurju. Bila sem povsod, razen v Turnišču in Dobrovniku. Meni je všeč, ko prideš v novo okolje in spoznaš nov kolektiv, kjer postajajo stiki vse bolj osebni. Od leta 1997 pa vodim soboško lekarno pri gradu,« zvezo od Edith Jošar, mag. farm., spec., iz Murske Sobote.

Zanimalo nas je seveda, kaj ji sploh pomeni poklic, ki si ga je izbrala. »Ko grem v službo, vstanem dobre volje. Tak občutek mi veliko pomeni. Zlasti to, da ljudem lahko pomagaš z zdravstvenimi nasveti. Za vsakega moraš najti pravi dostop, kar pomeni, da moraš biti malce psihologa, učitelja, zdravnika in kemika. In vse to v eni sami osebi. Prav ta multidisciplinarni pristop je meni všeč. In to, da se v kolektivu dobro počutiš, da so odnosi jasni in sproščeni. Tako lažje delaš. Pri svojem delu sem imela spodbudo. Prejšnji direktor, magister Benkič, me je hitro vpeljal v dodatno zaposlitev, to je organizacijo strokovnih izobraževanj in predavanj znotraj lekarn.«

Poleg tega je angažirana tudi na drugih področjih. Kje vse? »To se je začelo že zelo zgodaj. Januarja 1985 sem prišla v službo. Magistra Murmayerjeva, ki je dotlej poučevala farmakologijo, je zaradi zdravstvenih težav nehala in so mene predlagali za nadaljevanje tega dela. Tako od leta 1988 izobražujem četrte letnike srednje zdravstvene šole v Rakičanu. Poleg redne službe je to dokaj naporno, zato tega verjetno ne bom več dolgo počela. Z izobraževanjem je raslo tudi število

strokovnih delavcev Pomurskih lekarn. Med drugim sem štiri leta vodila prekmursko podružnico,« pravi skromno.

Nato je sledilo izobraževanje laične javnosti. »Kot učni zavod so sodelovale Pomurske lekarne pri izobraževanju ljudi z določenih področij farmacije, kot so razna obolenja in zdravljenje ter podobno. O tem sem začela pisati v lokalnem časopisu Vestniku, pri čemer so se mi pridružile še druge kolegice, ki pišejo bolj vztrajno. Jaz sem se nekoliko umaknila s tega področja. V sklopu projekta promocije Pomurskih lekarn vodim oddajo V gosteh pri Pomurskih lekarnah na Murskem valu, ki je na sporedu enkrat mesečno. Izberem poljubno temo, ki ustreza letnemu času, ko so kaka obolenja bolj aktualna, kronična obo-

letos sem dobila na skupščini v Mariboru Minaržikovo priznanje za dosežke v farmaciji in za delo v slovenskem farmacevtskem društvu. To naj bi bila spodbuda za naprej. Dobiš mnogo volje in energije, da nekaj narediš, se dokažeš!«

Kakšne načrte imate? »Da bi še naprej z dobro voljo opravljala poklic in stranske dejavnosti, ki spadajo v njegov okvir. Prav tako naj bi se promovirala poklica farmacevta izboljšala. Včasih je bil to zelo cenjen poklic. Ljudje so rekli: O, ta pa ve dosti o tem ali onem! Ob številnih administrativnih zadevah pa nam zmanjkuje časa za pogovor s pacientom in svetovanje, kar je naša poglavitna vloga.«

 Milan Jerše

Z našega štedilnika

Zeliščna juha

Kotleti divje svinje z višnjami
Njoki s slanino
Koromačeva solata

Pečena hruška s kostanjevim pirejem

Zeliščna juha

Sestavine: 60 g masla, 30 g škrobne moke, 60 g šalotke, 160 g zelišč (peteršilj, meta, pehtran, majaron, špinača, zelenje redkvice), 10 cl kisle smetane, 100 cl zelenjavne osnove, sol, poper

Iz masla in škrobne moke naredimo svetlo prežganje, dodamo seseklano šalotko, prepražimo in zalijemo z zelenjavno osnovo. Dodamo seseklana zelišča in kuhamo 20 minut. Juho na koncu začini s kislo smetano.

Kotleti divje svinje z višnjami

Sestavine: 1000 g kareja mlade divje svinje (8 kotletov), sol, poper, 5 cl olja, 200 g višenj brez koščic (vlozene), 20 g moke, 20 cl rdečega vina, 30 cl višnjevega soka, 80 g čebule, 60 g ribezovega želeja, 10 cl pomarančnega soka, lovorjev list, brinove jagode

Kotlete rahlo potolčemo, solimo in popravimo. Olje v kozici segrejem, na njem opečemo pomokane kotlete, preložimo v drugo posodo, na preostanku maščobe posteklenimo na kocke narezano čebulo, zalijemo z vinom in sokom ter začini s brinovimi jagodami in lovorjevim listom. Dodamo kotlete in počasi dušimo. Med dušenjem dodamo ribezov

žele in pomarančni sok. Nazadnje dodamo še višnje, prevremo in začini. Omaka mora biti primerno gosta.

Njoki s slanino

Sestavine: 500 g krompirja, 100 g mesnate slanine, 10 g seseklanega peteršilja, 80 g moke, 2 rumenjaka, sol

Krompir skuhamo, olupimo in pretlačimo. Dodamo na drobne kocke narezano slanino, peteršilj, moko, rumenjaka in sol. Vse skupaj zamesimo v gladko testo, ki naj počiva 15 minut. Delovno površino pomakamo in na njej oblikujemo testo v dolg za prst debel valj, ki ga razrežemo na tri centimetre dolge kose. Oblikujemo jih v ovalne njoke in z vilicami rahlo sploščimo. Posoljeno vodo zavremo in v njej kuhamo njoke 15 minut. Njoke odcedimo in tople postrežemo.

Koromačeva solata

Sestavine: 400 g koromača, 100 g kumaric, 200 g paradiznika, 60 g redkvic, 80 g čebule, 5 cl olja, 5 cl kisa, sol, poper, drobnjak

Koromač očistimo, operemo in narežemo na tanke rezance. Kumarice in redkvice narežemo na lističe, paradiznik na krhlje. Vse skupaj damo v skledo in prelijemo s prelivom. Preliv pripravimo tako, da čebulo drobno seseklamo, dodamo kis, olje ter začini s soljo, poprom in drobnjakom.

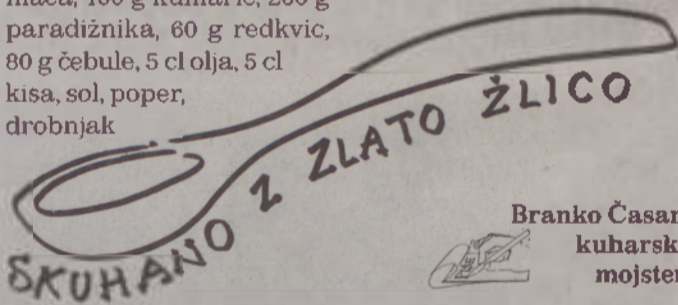
Rahlo premešamo in hladno postrežemo.

Pečena hruška s kostanjevim pirejem

Sestavine: 600 g hrušk (viljamovk), 80 g sladkorja, 10 cl viljamovke, 120 g pretlačene kuhane kostanjeve, 160 g viki kreme, 3 cl maraskina, 10 cl vode, 80 g sladkorja, sladka smetana.

Hruške olupimo, razpolovimo in izdoblamo pečke. Sladkor karameliziramo in na njem opečemo hruške. Ko lepo zarumenijo, jih zalijemo z viljamovko in prevremo, da alkohol izpari.

Dolijemo vodo in kuhamo do mehkega, nato ohladimo. Posebej zmešamo pretlačen kostanj, viki kremo in maraskino. Za omako svetlo karameliziramo sladkor, ga zalijemo s sladko smetano, prevremo in ohladimo. Hruške damo na krožnik, podlijemo s karamelno omako, v vdolbine hrušk pa nabrizgamo kostanjev pire. Okrasimo in ponudimo.

SKUHAMO Z ZLATO ŽLICO

Branko Časar,
kuharski
mojster

Anemije

Anemija (po domače je bolj znan izraz slabokrvnost) je bolezensko stanje, ko organizem nima dovolj rdečih krvnih celic (eritrocitov) ali hemoglobina. Rdeče krvničke imajo nalogo, da prenašajo po žilah kisik iz pljuč do vseh celic organizma, nazaj v pljuča pa ogljikov dioksid, ki ga izdihamo. Hemoglobin je glavna sestavina rdečih krvnih celic. Zdrav organizem proizvaja v kostnem mozgu dovolj rdečih krvničk za opravljanje nalog. V krvnem obtoku živijo do 120 dni.

Najobičajnejši simptom anemije je splošna utrujenost, zbitost. Poleg tega opažamo še: pomanjkanje sape, blede kožo, hitreje bitje srca, šumenje v ušesih, povečano žejo, izgubljanje telesne teže, težave s spominom, rumeno kožo ... Našteti simptomi so rdečih krvničk za eno

javiijo posamezno, niso nujno znaki anemije, saj lahko spremljajo tudi vrsto drugih bolezni. Pri omenjenih težavah moramo obiskati zdravnika. Diagnozo anemije potrdi enostavna preiskava krvi.

Vzrokov za anemijo je veliko.

Lahko je posledica

- pomanjkanja železa,
- pomanjkanja vitamina B12,
- pomanjkanja folne kisline,
- pomanjkanja hormona eritropoetina,
- okvare kostnega mozga.

Najpogostejši vzrok anemij je pomanjkanje železa. V organizmu je železo shranjeno v kostnem mozgu, jetrih in vranici. Do pomanjkanja železa v organizmu pride predvsem zaradi krvavitve (močnejše in dalj časa trajajoče menstruacije, lahko pa so vzrok tudi želodčna obolenja) in pri vegetarijancih. V blažji obliki se lahko pojavi tudi v obdobjih povečane potrebe (npr. nosečnost). Vedeti moramo, da je glavni vir železa v hrani rdeče meso.

Razlog za anemijo je lahko tudi pomanjkanje vitamina B12 in folne kisline. Oba sta potrebna za dozorevanje eritrocitov. Pri njunem pomanjkanju se le-ti razvijejo le do stopnje megalocitov, ki pa v celico niso sposobni vezati hemoglobina. Pomanjkanje vitamina B12 je lahko prirojeno, nastane lahko po operaciji želodca ali pri vegetarijancih, medtem ko nastopi pomanjkanje folne kisline pri pomanjkljivem uživanju zelene zelenjave in pogosto pri alkoholikih.

Pomembno vlogo pri nastajanju rdečih krvničk v

kostnem mozgu imajo tudi ledvice. Zdrave ledvice namreč izločajo hormon eritropoetin, ki kostnemu mozgu omogoča proizvodnjo eritrocitov. Če pride do okvare ledvic, je lahko moteno tudi izločanje omenjenega hormona. Pri okvari kostnega mozga se zmanjša število vseh vrst celic, ki tam nastajajo, tudi eritrocitov. Vzrok za okvaro so lahko nekatere bolezni (prirojene ali neprirojene) ali stranski učinek kemoterapije. Terapijo anemije določi zdravnik.

Pri dokazani anemiji moramo poleg jemanja zdravil še varčevati s svojo energijo. Privoščiti si moramo čim več spanja ponoči in vmesne počitke čez dan. Omejimo svoje aktivnosti in postorimo le neobhodno. Prilagodimo prehrano. Čim več opravil opravimo sede (sušenje las, likanje ...)

Kaj lahko storimo sami za preprečevanje anemije ali s čim lahko podpremo predpisano terapijo?

- uživamo hrano, bogato z železom: rdeče meso, sušeno sadje, stročnice,
- hrano, bogato z vitaminom C: agrumi, drugo sadje, zelenjava,
- hrano, ki vsebuje vitamin B12: pusto meso, polnovredne žitarice, mlečni izdelki,
- hrano, bogato s folno kislino: sveža zelena zelenjava in sadje.

Če ne zaužijemo glede na potrebe dovolj teh snovi s hrano, jih preventivno lahko zaužijemo tudi v obliki kakovostnih dodatkov.

 Edith Jošar, mag. farm., spec.

Besede mode

Okraševanje

Parada okraskov nas bo spremljala tja do novega leta in naležljivost le-teh bo neizbežna. Vse, kar se sveži, privlači oko, a prazni denarnico.

Na srečo se pri plačevanju s karticami bolje počutimo, ker smo z očmi še vedno na okrasnem predmetu. Naj bo to zvrhana žlica medu ali novi viseči uhani, občutki blaženega potujejo po neskončno zapletenem živčnem sistemu.

Uhani

Ušesne mečice so le eno od mnogih privlačnih mest za okraševanje telesa. Prav tako poznamo več različnih načinov zapenjanja uhanov. Tudi glede na obliko ločimo viseče uhane, uhane na navoj, uhane s švedskim patentom zapenjanja, ciganske obročaste uhane in uhane, ki se pripenjajo le na mečico. Slednji so znani tudi kot *murčki*, katerih oblika je izrez zamorčkove glave. Če nosimo obleko z velikim dekoltejem, koža kliče po okrasju. Klasični verižkani viseči uhani elegantno pristojijo vsaki koži. Gibanje ustvarja igrivo iluzijo, ki privlači poglede. Tako se lahko zdi še tako dolgočasna obleka kot nova zgodba, ki »riše« nov videz.

Verižice

Sklenjenih členastih elementov je veliko več kot nekoč. Bistvo novega je v združevanju različnih materialov. Zlatu, srebru, bakru in drugim osnovnim sestavinam se pridružujejo poldragi kamni, stekla in trdne prosojne umetne mase. Pomembna je le slojenost materialov, pri čemer velja le pravilo več in še več. Če smo v dvomih, kako okrasiti vrat ali zapestji, združimo več starih verižic ali zapestnic po ključu nalaganja. Novi šarm bodo vključevali različne dolžine ter različnost materialov, oblik in barv.

Zlitje različnih materij daje posebno refleksijo, ki jo potrebujemo za posebne in navadne priložnosti.

Tatjana Kalamar Morales

Darilna pogodba je poleg prodajnih pogodb v vsakdanjem življenju oz. razmerjih med ljudmi ena izmed najpogostejših in tudi najpomembnejših pogodb o odsvojitvi. Odsvojitve pomeni, da lastnina na neki stvari (predmetu) preide od ene osebe (odsvojitelja) na drugo osebo (pridobitelja), vendar pri prodajni pogodbi za plačilo, pri darilni pogodbi pa brezplačno. Prav zaradi brezplačnosti pa je darilna pogodba zelo pogosta med ljudmi, ki so si v različnih bližnjih medsebojnih razmerjih (sorodniki, prijatelji itd.), zato pa so tudi nekatere posledice, ki izvirajo iz takih pogodb, lahko daljnosežnejše.

Pravni strokovnjak pojasnjuje

Sklenitev darilne pogodbe

Darilno pogodbo sedanji obligacijski zakon v členih od 533 do 544 predvsem določa, da je darilna pogodba tista pogodba, s katero se ena oseba (darovalec) zaveže na drugo osebo (obdarjenca) neodplačno (torej brez plačila) prenesti lastninsko ali kako drugo pravico ali kaj drugega

iz hvaležnosti ali kake druge moralne dolžnosti, če obdarjenec ni imel pravice tega zahtevati s tožbo (534. člen).

Predvsem je pomembno, da za večino daril v vsakdanjem medsebojnem življenju med ljudmi ni potrebno sklepati darilnih pogodb v pisni obliki. Velja, da je pogodba sklenjena z dejansko izročitvijo darila (podaritev šopka, knjige ali

mora biti pisna. Vendar pa nekateri predpisi zahtevajo za popolno veljavnost takih pogodb poleg navadne pismenosti s podpisom obeh strank še strožno obliko, da podpisi strank na taki pogodbi morajo biti notarsko overjeni ali pa celo pogodba mora biti sklenjena neposredno in zapisana pred notarjem, ker drugače tudi ni možen prenos (prepis) lastništva take nepremič-

Vse o darilni pogodbi

storiti v svoje breme in v njegovo korist, če ta izjavi, da se s tem strinja (1. odst. 533. čl.). Za darilno pogodbo pa se šteje tudi taka pogodba, ki jo je darovalec sklenil

trajnejših vrednejših predmetov ob rojstnem dnevu, godu, birmi, poroki, različnih obletnicah itd.). Za nekatere pomembnejše predmete pa upravna oblast iz različnih razlogov zahteva, da so darilne pogodbe pisne, npr. ob podaritvi motornega kolesa ipd., vendar ne toliko zaradi veljavnosti pogodbe med strankama samima, to je darovalcem in obdarjencem, pač pa predvsem tudi zaradi javnega nadzora, ker sicer teh predmetov ni mogoče izročiti neposredno iz rok v roke.

Povsem drugače pa je, kadar je predmet darila taka stvar ali pravica, ki je darovalec ne more obdarjencu izročiti iz rok v roke v takojšnji in prosto razpolaganje ali pa tega ne stori takoj (sočasno), ko darovalec in obdarjenec tako pogodbo tudi skleneta, torej ko se o darilu sporazumeta in dogovorita. V takih primerih darilna pogodba mora biti sklenjena v pisni obliki (1. odst. 538. čl. OZ), če pa ni, samo zaradi tega ni neveljavna, vendar pa, če se darovalec potem premisli in darila ne izroči, ga obdarjenec za izročitev darila ne more tožiti (2. odst. 538. čl. OZ). Poleg že naštetih predmetov (motorno kolo ipd.) bi med take stvari lahko šteli npr. podaritev bodoče žetve pšenice druge poljščine ali tudi pridelka v sadovnjaku in vinogradu ipd.

Predmet darila je seveda lahko tudi nepremičnina (prazno zemljišče ali zazidano zemljišče), torej stvar ali pa pravica na stvari (služnost ali druga stvarna pravica), ki je ni mogoče izročiti iz rok v roke, in seveda zato taka pogodba

nine od odsvojitelja na pridobitelja v zemljiški knjigi. Za darilo obdarjencu, ki se naj izroči ali izpolni šele po smrti darovalca, pa stranki morata obvezno skleniti darilno pogodbo z zapisom pred notarjem (545. čl. OZ), ne glede na to, ali gre za premično ali nepremično stvar ali kakšno drugo pravico.

Preklic daritve

Daritve oz. darilne pogodbe praviloma ni mogoče preklicati. Pri nekaterih manjših darilih to tudi ni mogoče (šopek se posuši ipd.) pa tudi ne bi imelo nobenega smisla. Zato zakon za take primere preklica daritve ne predvideva nobenih posledic oz. naštetih razlogi to dejansko izključujejo, saj bi to bilo tudi v nasprotju s splošno moralo oz. znosnimi razmerji med ljudmi. Preklic darila ali darilne pogodbe je možen po sedanjem OZ (verjetno po velja le za vrednejša darila) le v treh primerih - (1.) če po daritvi ali sklenitvi darilne pogodbe darovalec iz tega razloga pride v položaj, da je ogroženo njegovo lastno preživljanje, (2.) če obdarjenec zagreši zoper darovalca hudo nevhvaležnost ali se do njega ali do njegovega bližnjega obnaša tako, da bi obdržanje darila bilo nemoralno, in (3.) če se mu pozneje rodi otrok.

Vendar pa se darilno pogodbo lahko preklicata le v roku enega leta po tistem, ko darovalec zve za preklicne razloge (543. čl. OZ). Odpovedati pa se darovalec pravici do preklica vnaprej ne more, ker bi bila taka odpoved nična (544. čl. OZ).

Jožko Casar, okrožni sodnik svetnik

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

Glivice, vzrok za vnetja

lujejo zdravila. Poznamo pa vsaj petdeset vrst glivic, ki prizadenejo vse telo, to so sistemske mikoze.

V našem primeru gre za glivico kandidazo, ki napada vse organe, posebej pa nožnico, ustno sluznico in druge. Njeno razmnoževanje uravnava bakterije, ki so prav tako običajno na prizadetih mestih. Na čezmerno razmnoževanje glivic, ki povzročajo hude motnje, vplivajo tudi antibiotiki, še posebej, če z njimi uničimo preveč bakterij. Velikokrat pa na to vplivajo zmanjšana odpornost organizma ali kontracepcijske tablete.

Kako se lahko glivice prenašajo?

Načinov je veliko. S poljubljanjem, spolnimi odnosi, s surovo hrano, z nepazljivostjo pri opravljanju bioloških potreb v javnih straniščih itd.

Kako opazimo navzočnost glivic?

Pogosto se pojavljajo vnetja v trebušni votlini, ki povzročajo mehko blato, napetost in tudi bolečine v trebuhu. Posebej če uživamo več sladkarij, se število glivic poveča in uničuje trebušno sluznico. Potem

se razširijo po požiralniku v žrelo, ustno in nosno votlino, kjer povzročajo vnetje sluznice. To povzroča zadah iz ust in obloženost jezika.

V nosu pa se delajo suhi strdki, ki jih pogosto čutimo tudi kot suh nos z zmanjšano možnostjo vonjanja. Ponavadi taki bolniki, da v družbi ne bi povzročali težav s svojim zadahom, uživajo vse mogoče žvečilne gume, kar pa razvoj glivic še poveča. Prek jeter se glivice naselijo v vse vitalne, sluzaste organe. Posebej pri ženskah, podvrženih okužbam rodil, v nožnico, iz katere se cedi gosta sivobela tekočina, ki povzroča srbenje, lahko peče tudi voda.

Prek jeter se glivice po krvi naselijo tudi v slinavko ter v podkožno tkivo, kar vpliva na količino sladkorja ali kožno alergijo, srbenje ali povečan, lahko tudi znižan sladkor.

Zdravljenje

Zdravljenje je uspešno z antibiotiki, kot so nistatin, klotrimazol, mikonazol in še nekatera zdravila. Povečati je treba odpornost. Ženskam, ki uporabljajo kontracepcijske tablete, priporočam, da jih opustijo

in poiščejo drug način zaščite.

Sam priporočam naravno kuro. Sedem dni uživajte zjutraj na tešče kislo hrano, predvsem dobro je kislo (vloženo) zelje. Deset dekagramov zelja in dva požirka tekočine iz čebra. Kislina uniči glivice. Če pa se glivice pojavljajo na koži, namakajte oboleli del v raztopini dveh decilitrov domačega kisa z dvema žlicama morske soli in decilitrom vode.

S tem izpirajte in namakajte prizadete dele. Za prehrano uporabljajte predvsem kislo hrano, stroga dieta pa ni priporočljiva, saj lahko zniža odpornost.

Opozarjam na reakcije. Dva dni bo blato bolj mehko in v želodcu bo čutili bolečino. Ker pa se bolezen rada ponavlja, vam priporočam, da tako ravnote vsaj trikrat v treh mesecih. Enako mora delati tudi partner. To vama bo gotovo pomagalo, bodite vztrajni, če želite doseči uspeh.

Predlagam pa vam pregled pri zdravniku ali pri meni. Podrobnejše informacije lahko dobite tudi po telefonu 539 17 37 v večernih urah.

Gospa Jolanka sprašuje: Že nekaj časa imam težave z grlom, želodcem in močnim pogostim vnetjem rodil. Pogosto se pojavljajo kašasto blato, zadah iz ust, srbi pa me tudi koža, na kateri se pojavljajo madeži, ki močno srbiyo. Včasih preidejo tudi v gobice, kot da bi me popekle koprive. Poskušala sem že vsa mogoča zdravila, ki mi stanje sicer olajšujejo, toda čez čas se vse ponovi. Prosim vas, če mi lahko pomagate z vašim nasvetom.

Gospa Jolanka, glede na podroben opis sem prepričan, da gre pri vas za glivično okužbo, ki povzroča omenjene težave. Glivice so čedalje pogostejši vzrok za močna vnetja grla, ustne votline, požiralnika, želodca in črevesja ter se prek prebavil naselijo v jetra, slinavko. Povzročajo pa tudi vnetja jajčnikov, sluznice maternice in sramnih ustnic pri ženskah. V svoji praksi vedno pogosteje ugotavljam, da so glivice čedalje pogostejši vzrok za razna vnetja. Poznamo veliko vrst glivic, nekatere so celo koristne, saj iz njih izde-

Pa tudi nasmeh nič ne stane

Tudi zame je bila jesen ugodna, kar se obiranja sadov tiče. Pri tem mislim predvsem na bogato oktobrsko letino knjig vtisov in pohval. Res mi je uspelo najti nekaj odličnih in zglednih primerkov teh knjig. Ob tem sem naletela na kar nekaj ljudi, ki tej knjizici posvetijo precej pozornosti in znajo spoštovati njeno vsebino. Res da sporočilo, zapisano danes, nekemu nič ne pomeni, ampak čez leta, desetletja ... lahko v njem preberemo oris trenutkov, nekega kraja, ljudi tistega časa, njihovih želja in potreb ter tudi njihovih vrednot ... Ali ni to veliko ali celo največ, ko gre za vtis o nekem času. V eni od knjig sem prebrala: Ko me ne več ne bo, bo ostal ta list, ki vas bo vedno spominjal name.

ali polž v solati (10)

Hotel Radin iz Radencev: knjiga pritožb in knjiga pohval

»Na recepciji hotela Radin imamo knjigo pritožb, v restavraciji pa je knjiga pohval, nam je povedala Nada Hladen, vodja recepcije. »Tisti gostje, ki želijo kaj pohvaliti, povedo ustno, če pa gostje grajajo, pa raje zapišejo. Zanimivo je, da imamo samo zelo dobre in zelo slabe odmeve, ni pa tistih srednjih vtisov, ki so prav tako pomembni. Kljub temu gostje zelo radi povedo, kako so bili zadovoljni. Veseli smo tudi, ko svoje mnenje zapišejo na anketne lističe, saj ta mnenja analiziramo. Vsaka pritožba pa je dobrodošla, obdelamo jo in si prizadevamo, da bi napake popravili.«

Škoda, da nisva našla knjige pohval, ker pritožb kljub najini dlakočnosti nimava.

Najbolj sva bili presenečeni, da v vaših hotelih ne poznate besed: Ne moremo in Ne gre.

Vse je zelo v redu, tisti gostje, ki so nezadovoljni, imajo probleme s seboj.

Najprej sem vzela v roke zajetno knjigo pritožb, torej sem pričakovala, da se bo iz nje usul plaz kritik. Nekaj jih je res, ampak med njimi so tudi pohvale in mnenja. Pa si najprej oglejmo nekaj pritožb:

Za čas bivanja nimamo posebnih pripomb, razen to, da ni močno dobiti radenske vode že za kosilo.

... Pa tudi nasmeh nič ne stane ...

Najprijaznejši in najbolj profesionalni so »čuvaji« kopaljšča. Drugim pa manjka nekaj ljubezni do turizma.

Najde se tudi nekaj hudomušnih pripomb. Nekateri dobro vedo, da kritika zaleže, morda še bolj, če ni povedana ali zapisana na grob način.

Danes ste mojemu otroku brez vsakega razloga ukinili napovedano otroško aerobiko. Drugič mu boste vi kupili čokoladico.

Če imajo pravico biti psi v sobah A-kategorije, mislim, da tudi cigareto lahko pokadim spodobno.

Nada Hladen: Vsaka pripomba je dobrodošla.

igrale in pogovarjale z mano, pobirale moje igrače in me niso pohodile, ko sem se plazil med mizami.

Vtisi so res bolj kratki, a so jedrnat. Sicer pa sami veste, kakšne so vaše misli po okusnem kosilu ali večerji.

Histeria Mode v Slovenski ulici v Murski Soboti: Še se bom vrnila!

Je ena redkih trgovin s tekstilom, ki ima knjigo vtisov in pohval, na kar opozarja tudi napis pri blagajni. »Pred časom nas je stranka zaprosila za knjigo, saj je želela napisati pohvalo, mi pa knjige nismo imeli,« je povedala poslovođkinja Anita Vouri Hoblaj in dodala, da so jo po tistem takoj postavili na polico in se že polni.

Delavci so ustrežljivi in se radi pogovarjajo s stranko o njihovih potrebah.

Delavka Alenka je z veseljem razkazala blago, svetovala je primerno velikost, skratka zelo dobro sem se počutila v trgovini. Še se bom vrnila.

Alenka in Mateja: Ponavadi nas stranke osebno pohvalijo, včasih pa kdo tudi kaj zapiše!

Slaščičarna in kavarna Tamara iz Radencev

Nekaj posebnega pa je tudi knjiga vtisov, ki jo hranijo v slaščičarni in kavarni Tamara v Radencih. Knjiga je stara skoraj dvajset let, ima pa tudi zelo bogate zabeležke zelo znanih ljudi, tudi že zgodovinskih, ki so se tukaj ustavljali. Mnogi celo večkrat. »Jaz jo zelo rad vzamem v roke in jo pogosto listam,« je razlagal Darko Štrucelj in dodal, da včasih iz nje bere tudi svojim otrokom, kakšni gostje so nekoč hodili sem.

Kar Ljubljana ne zmore, to Tamara zmore.

Na lep trenutek je v življenju vredno dolgo čakati. Neverjetno, a resnično, doživel sem ga v slaščičarni Tamara ...

je zapisal eden od članov skupine Trio Lorenz. In iz zaupnih in uradnih krogov sem izvedela, da je ravno tam srečal svojo ljubezen. Res ne veš, kje boš koga srečal, ki ti bo za vedno spremenil življenje. Zato naj pripišem še eno od misli, ki sem jo pred kratkim nekje prebrala: »Vedno se smehljaj,

Darko Štrucelj zelo rad prelista svojo knjigo vtisov, ki je stara skoraj dvajset let.

saj nikoli ne več, ali se v tem trenutku kdo ne zaljublja vate.« Tukaj ne bomo govorili o ljubezni, čeprav:

Z vašimi slaščicami je kot s prvo ljubeznijo. Ko začneš, ne znaš nehati.

Je pa še ena posebnost njihove knjige vtisov, česar doslej še nisem zasledila. Čeprav sem jo podrobneje prelistala, v njej nisem našla prav nobene kritike ali negativne pripombe. Kot zanimivost pa je treba dodati, da so svoja občutja zapisali znani glasbeniki, igralci, umetniki ... Naj naštejemo samo nekatere: Danijel, Ljubka Dimitrovska, Šerbi, Peđa, D'Boy ... Mnogi z nostalgijo spominjajo na jugoslovanske čase. Jaka Šfraufciger pa je zapisal:

Draga Danica in Darko spet zdebelila sta falota

Nič zato,

Zato pa imenitna je bila šarlota.

Lahko pa se pohvalijo tudi s tem, da je v njihovo knjigo svoje vtise zapisal etnolog, ki

dr. Janez Bogataj, ki se rad ustavi v njihovi slaščičarni. Če kdo, on že ve, kaj je res dobro.

Vrhunski slaščičar se rodi kot pesnik, snuje in sanjari, izumlja in uživa, je čarodej, ki nas očara s svojimi mojstrovčinami, spozna lepote kompozicije, to je le nekaj potez umetnika - slaščičarja. Imate izjemno dobro in stalno kakovost. Vaše slaščice nosijo upravičeno ime slaščičarne blagovne znamke. Z gotovostjo lahko rečemo, da kavarna slaščičarna Tamara sooblikuje vsakdanjik in praznike ljudi...

Tudi novo knjigo vtisov imajo, je povedal Štrucelj, vendar ni več tako, kot je bilo nekoč. Ni več toliko duhovitih misli. Ljudje hitijo, nimajo časa in si potem ne vzamejo časa, da bi večkrat odpri knjigo vtisov. Vsi mi pa radi pozabljamo, da tudi danes soustvarjamo zgodovino. Vse novosti bodo enkrat zgodovina. Vsak trenutek, ki nam je danes blizu in nam je pustil močan vtis, pod množico novih radi pozabimo ali, bolje rečeno, založimo. Kako prijetno je zato, da se lahko tudi s pomočjo knjig vtisov vračamo v preteklost. Drobne misli so dovolj za to.

A. Nana Rituper Rodež

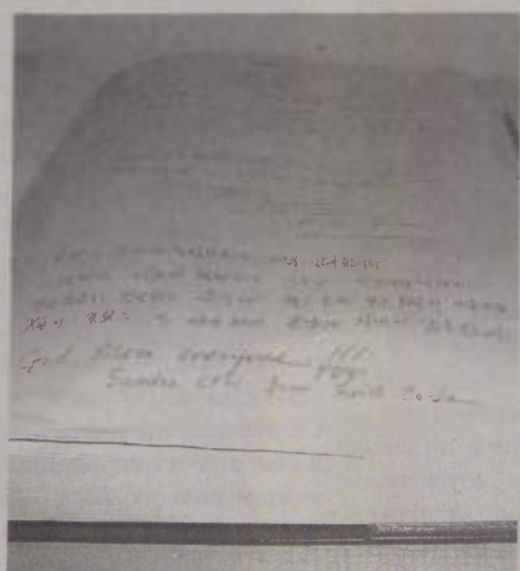

v solati!

Povejte na Penov glas!

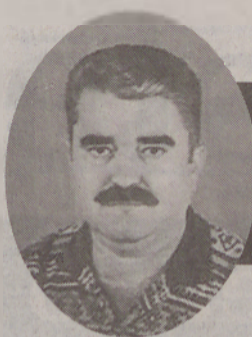
Vabimo tudi vse vas, dragi bralci in brajke našega časopisa, da nam zaupate svoje vtise o doživetjih v lokalnih ali na javnih mestih. Lahko je kaj lepega, ste kje prav posebno dobro jedli ali pa so vas sprejeli prijazni ljudje, so vas morda rešili iz nerodnega polčaja. Prav gotovo pa se vam je zgodilo tudi kaj takega, kar gostilnam ni ravno v ponos. Morda takrat niste imeli poguma, da bi to zapisali ali komu povedali. To lahko storite sedaj in na ves Penov glas poveste svoje. Dobro in slabo, vse skupaj lahko pripomore k izboljšanju kakovosti ponudbe v naših lokalih. Napišite nam, kakšen je bil vaš polž v solati!

Vaše vtise, pritožbe, pohvale in pripombe čakamo na naš naslov: za Polž v solati, Pen, Podjetje za informiranje, 9000 Murska Sobota, ali po elektronski pošti Nana.rr@p-inf.si

V restavraciji hotela Radin imajo največjo knjigo pohval, kar sem jih odkrila. V njej

Nekateri svojci umrlega Slavka Pertocija ne verjamejo, da je šlo za nesrečo ...

OSTE
BAKAL

I Z M O J E G A A R H I V A

X-a

Sodišče je potrdilo, da je šlo za prometno nesrečo in ne za umor

Povzročitelj prometne nesreče M. B. je že odslužil zaporno kazen in ostal zaradi dogodka brez zaposlitve v Slovenski vojski – Nesrečni Pertoci nikoli ni prišel v Dokležovje ...

Čeprav se je zgodilo že 20. decembra 1995, ko je po uradnih podatkih v prometni nesreči umrl takrat 41-letni Slavko Pertoci, podjetnik iz Černelavcev pri Murski Soboti, zadeva vsaj pri nekaterih njegovih svojcih in sorodnikih ni končana. Ob dejstvu, da umrlega svojca pravzaprav nikoli ne pozabiš, pa se v primeru pokojnega Pertocija pojavlja nekaj povsem drugega. Nekateri namreč ne verjamejo, da je Slavko Pertoci tistega zimskega dne pred skoraj sedmimi leti umrl v prometni nesreči, in zato so se odločili, da bodo skušali prek medijev »zadevi proti do dna«. A kot kažejo dejstva, ki smo jih uspeli odkriti, ko smo šli po sledovih dogodka, je zadeva, vsaj ko gre za uradne instance, končana. Žal pa svojci, ki so se obrnili na podpisanega avtorja, niso bili seznanjeni niti s tem, da je bil povzročitelj nesreče na okrožnem sodišču v Murski Soboti že zdavnaj pravnomočno obsojen in je zaporno kazen že prestal. Nam pa je to uradno potrdila tudi predsednica okrožnega sodišča v Murski Soboti, sodnica svetnica Marija Močan - Rošker, ob tem pa smo se pogovarjali tudi s povzročiteljem nesreče M. B., ki je zanikal prav vse namige, natančevanja in govorice, da bi šlo za karkoli drugega razen za prometno nesrečo, in ne, po nekaterih trditvah, da naj bi bil Pertoci mrtev že prej, ker naj bi bil pretepen do smrti. Pogovarjali smo se tudi z nekdanjo soprogo pokojnega Pertocija, Dragico Bratkovič, ki nam je postregla z mnogimi koristnimi podatki, ki zadevo popolnoma osvetlijo. Sicer pa, poleg prestane zaporne kazni je M. B., če odštejemo materialno, utrpel tudi hudo psihično kazen, ki je še danes in prebolel. Spomnil pa se je tudi, kaj se je govorilo v času, ko se je nesreča pripetila, kajti tudi takrat so mnogi sumili, da je šlo samo za navadno prometno nesrečo. Svojci najbrž, razen nekdanje pokojnikove soproge Dragice, niso bili seznanjeni niti z obdukcijskim poročilom, ne z izsledki policije, izjavami prič ipd., zato pa smo sami skušali zadevo nekoliko razvozlati, čeprav je to za nekatere kljub vsemu samo vnovično obujanje bolečih spominov.

In kaj se je pravzaprav zgodilo tistega 20. decembra leta 1995 na regionalni cesti med Veržejem in Križevci pri Ljutomeru v Prlekiji, na kateri je umrl Slavko Pertoci? Dnevnik Večer je dne 21. 12. 1995 v članku pod naslovom Sopotnika vrglo v prtljažnik med drugim zapisal: »Včeraj okrog 16. ure se je na regionalni cesti med Križevci pri Ljutomeru in Veržejem zgodila huda prometna nesreča, v kateri je umrl še neidentificiran sopotnik v osebnem avtomobilu Ford Escort, ki ga je vozil 41-letni domačin M. B., zaposlen v 73. območnem štabu Slovenske vojske v Ljutomeru. Kot smo izvedeli od preiskovalcev med ogledom kraja tragičnega dogodka, naj bi bil voznik med vožnjo proti Veržeju, domnevno zaradi prevelike

hitrosti, najprej zadel kombi, ki je stal na cesti na kraju, kjer so policisti obravnavali prometno nesrečo z materialno škodo, nakar je vozilo zletelo s ceste, treščilo v bližnja drevesa, se odbilo in spet pristalo na vozišču. V zmečkani pločevini je takoj umrl sopotnik, po neuradnih podatkih avtoštopar, ki ga je silovito trčenje potisnilo do prtljažnika, na sprednjem sedežu pa smo opazili pištolo, ki naj bi jo imel s sabo voznik. Kot so neuradno povedali na UNZ Murska Sobota, naj bi bil slednji le lažje poškodovan, potrdili pa so, da je tragedijo vsekakor povzročila neprimerna hitrost ...«. Naslednji dan pa je Večer na kratko zapisal: »Kot smo že poročali, je v sredini prometni nezgodi na regionalni cesti v Veržeju umrl takrat še neidentificiran sopotnik. Z UNZ Murska Sobota so nam sporočili, da gre za 41-letnega Slavka Pertocija iz Černelavcev pri Murski Soboti. Voznik, 41-letni M. B. iz Križevcev pri Ljutomeru, se je lažje poškodoval, ko je med prevračanjem osebnega avtomobila Ford Escort padel iz vozila ...«.

Starša pokojnega:

»Tukaj ni bilo vse čisto«

Tako naj bi bila zadeva že takrat uradno končana, toda različne govorice o tem, da je tukaj na »stvari nekaj povsem drugega«, so se širile več dni in tednov po dogodku in zlasti svojci pokojnega niso imeli miru ob božiču (1995) in novem letu 1996. Kot vse kaže, pa je v zadevi odpovedala le komunikacija, kajti če bi bili informirani o tem, da so policija, tožilstvo in sodišče svoje opravili, potem najbrž ne bi bilo niti zadnjega obračanja svojcev na medije. In čeprav se niso sami obrnili na medije, smo obiskali starše pokojnega Slavka Pertocija. Anton in Marija sta poročena že 53 let in sta imela dva sina in pet hčera, po Slavkovi (tretji po vrsti) smrti pa jih je živih še šest. Imata tudi 14 vnukov in pet pravnukov. Težko jima je bilo obujati spomine na tragedijo njenega starejšega sina, a sta nam kljub temu zaupala, da je bil Slavko dvakrat poročen. Najprej v Lipovcih, kjer je imel tudi dva otroka, sina in hčerko, ki sta danes že odrasla. Ko je spoznal drugo ženo Dragico, se je poročil z njo in se preselil v Černelavce, kjer sta zgradila novo hišo. Z Dragico sta bila poročena sedem let. Najprej je delal v prodajalni v Kupšincih, potem v skladišču gradbenega materiala trgovskega podjetja Potrošnik v Markišavski ulici v Murski Soboti. Pozneje se je odločil za samostojno podjetništvo in imel najprej v Brezovcih trgovino z mešanim blagom, nato pa se preusmeril še v žagarstvo in je imel žago v Pečarovcih, nekaj časa skupaj z omenjeno trgovino, ki jo je pozneje prodal. Žago naj bi imela še sedaj v lasti in upravljanju takratna soproga Dragica. Starša omenjata tudi težave z zapuščino, ker da otroka iz prvega zakona nista dobila veliko, z drugo ženo pa nista imela otrok.

»Bilo je pred božičem, leta 1995, ko se je zgodila tragedija. Midva sva že stara in težko spet obujava spomine na ta

dogodek, ki nas je vse potresel najbolj v življenju. Ko se je to zgodilo, so ljudje marsikaj govorili, vse pa se je nekako skrivalo pred nama, ki bi tudi morala vedeti, saj sva njegova starša. Najbolj nama je snaha Dragica trdila, da je šlo za navadno nesrečo, kakršnih se zgodi veliko. Kljub vsem govoricam pa sva se morala sprijazniti z dejstvom, da sva ostala brez sina. Žal pa nam ni uspelo priti do dokončne resnice, kaj se je dejansko zgodilo. In tudi če bi nama to uspelo, sina ne bi bilo nazaj, kljub temu pa bi bili vsi nekoliko mirnejši. Po smrti našega sina nas je Dragica nekajkrat obiskala, pozneje pa smo nekako prekinili odnose in naju tudi ona ni obveščala o dogajanjih, povezanih s tem. Ne moremo povedati, kako je prišlo do Slavkove

Pokojni Slavko Pertoci (desno) z mamo in očetom.

smrti, čisti računi pa gotovo niso bili. Pred nama so vsi skrivali dejstva,« sta nam skoraj soglasno trdila Anton in Marija Pertoci.

Priznala sta tudi, da je v tistem času ob koncu leta tudi Slavko popil kakšen kozarec s prijatelji in poslovnimi partnerji, saj naj bi ravno kritičnega dne raznašal poslovna darila prijateljem v Prlekiji. »Mogoče je, da je bil takrat tudi vinjen, saj je bil v več gostilnah, pred eno pa je pustil tudi svoj avtomobil. Slišala sva tudi, da naj bi ga prisilili, da je šel v avtomobil nekega človeka. Zanesljivo pa je, da Slavko ni bil noben avtoštopar, kvečjemu je zaradi vinjenosti pustil svoj avtomobil, ker je vedno skrbel, da v vinjenem stanju ni vozil. Preseneča nas tudi, da nama nihče ni povedal ničesar o uradnih policijskih poročilih, o medicinski obdukciji, o ničemer,« še pravita.

Naključno srečanje se je končalo tragično

Izjemno zanimiv sogovornik pa je bil povzročitelj nesreče, v kateri je umrl Slavko, in sicer M. B., ki je bil že 20. 5. 1997 kaznovan po 1. in 2. odstavku 325. člena na osem mesecev zaporne kazni, ki jo je tudi prestal. »Zaporno kazen sem res že odslužil, a sem poleg tega kaznovan za vse življenje. Še vedno nosim v sebi težko breme, a se nič ne more spremeniti. Hude bolečine trpim še vedno, več kot občutne posledice pa čuti vsa moja družina,« nam je uvodoma dejal M. B., ki je težko pristal na pogovor, a je le želel, da bi vsi izvedeli pravo resnico, ki da jo je potrdilo tudi sodišče.

»Bilo je 20. decembra 1995, ko sem bil zaposlen v Teritorialni obrambi v Ljutomeru in sem bil v tistem času na dopustu. Toda pri nas je bila navada, da

ko si na dopustu, greš voščit za praznike s kolegi. In tako sem tudi sam šel voščit za bližajoče se praznike. Po tistem sem se peljal iz Ljutomera proti domu in sem se za trenutek ustavil v gostišču Kurbos v Noršnicah, kjer sem nameraval kupiti cigarete, ki mi jih je zmanjkalo. Ob tem sem naročil tudi eno kavo, ki sem jo popil ob točilni mizi. Na drugem koncu gostinskega lokala je sedela večja skupina ljudi, od katerih so me nekateri poznali. Zraven je bil tudi pokojni Slavko Pertoci, ki ga takrat nisem poznal. Družba, ki je že bila nekoliko dobre volje, saj je že proslavljala konec leta, me je povabila zraven.

Naročili so mi tudi pijačo, jaz njim nazaj in tako se je začelo. Med pogovorom in šaljenjem je padel predlog, da bi se preselili v neko drugo gostilno, mislim da v Dokležovju. Pokojni me je prosil, če bi ga jaz peljal, kar sem najprej odklonil, saj sem dejal, da moram domov, kjer me čakata soproga in majhna hčerka. Toda po nadaljnjem nagovarjanju vse družbe sem pristal in se je pokojni peljal z mano, njegov avtomobil pa je peljal nekdo drug iz skupine,« je začel M. B.

Kam ste bili namenjeni in kako je prišlo do nesreče?

»Med vožnjo iz Križevcev proti Veržeju smo naleteli na prometno nesrečo, ki so jo policisti že obravnavali. Cesta ni bila zaprta. Zdi se mi, da mi je neki policist mahal, da naj bi ustavil. Ker je bilo pred mano neko vozilo, sem se mu skušal izogniti, toda začelo me je zanašati in obračati po mokri cesti. Po tistem pa se ničesar več ne spomnim, saj sem bil tudi sam poškodovan in so me nezavestnega odpeljali v bolnišnico. Vsekakor je bil prisoten tudi alkohol.«

Ko ste se zbudili iz nezavesti in pozneje ste gotovo slišali, kaj se je vse govorilo o dogodku?

»Ne glede na vse odločno zanikam vsa natančevanja in govorice, da naj bi bil pokojni Pertoci že prej mrtev in da bi ga že mrtvega prevažal v svojem prtljažniku, kamor ga je vrglo med nesrečo. Vse to so izmišljotine in natančevanja. Ne vem, zaradi koga in česa je do vsega tega prihajalo. Enako so tudi mediji nasedli vsem govoricam in so o tem pisali. Po nesreči sem bil sicer suspendiran, a sem se po preiskavi spet vrnil na delo v Slovensko vojsko, kjer sem delal do konca glavne obravnave in izrečene sodbe. Zaradi visoke zaporne kazni sem potem izgubil službo v Slovenski vojski in so se zame in mojo družino začele nove velike težave. Ponavljam, da je bila navadna prometna nesreča, v kateri je žal umrl človek. Njega sem nekaj ur pred nesrečo prvič videl in tudi spoznal.«

Nadaljevanje prihodnjic

V nadaljevanju bomo dokončali izpoved voznika M. B., v avtomobilu katerega je umrl Slavko Pertoci, potem pa nadaljevali z daljšo izjavo že večkrat omenjene mag. farmacije Dragice Bratkovič, zaposlene v Galexu in članice občinskega sveta MO Murska Sobota.

Koga? Koga bi naj človek volo? Ati cejli den, neka gor pa doj po rambi odi pa neka mrvnjava. Nanč eden njemi lekar nejde glij v račun. Drnovšek je tak gvušen ka de gvino, ka se ati spoj spitavle zakoj spoj do volitve. Te njemi je pa nej jasno zakoj bi spoj rad bil predsednik, če te nema nikšega čednoga pooblastila, zvūn ka odlikovanja tala, pa kakši vrtec, kakše drejvo posadi ali pa kakši moust gor odpre. »Njaj ti Drnovška,« je pravo ati. Te njegov LDS bi rad se pod sebe skopo. »A tak?« san pravo. »Ka mi je blūjzi,« sakši den poslušamo. Što je komi blūjzi? Ati je pravo, ka se se je olastnilnilo f toj našoj svobodnoj Sloveniji, je samo enim blūjzi bilou. Pa tou ten ka so pri kopanji. Že skoro 10 let pa največ s te kopanje glij Drnovškovi LdeSovci gejo pa pijejo. Tak ka ove lejko razmimo. »Štere ove«, san pijto. Ja te drujge stranke, ka bi rade glavne bile. Se njin je mijmo prišlo. Pomali več nede nika ka bi vrejdo bilou, če se ne popaščijo. No pa idemo dale. Na začetki je bil edini resen prouti kandidiat Drnovški. Pa ga mantra, najbolje mantra njegova »plačkica« ali »plačka«. Ati je pravo, ka bi njoj lepše

pa že meli,« je pravo ati. Nej san mel pojma ka guči, samo sah rajši tūo bil ka ne bi norčasti vō spadno. Te mamo še gospouda Beblera, ka nan še izda šče povedati, kak je NATO ena vrla organizacija, glij tak kak je, če bi taborniki bilij. Samo tū pa tan njin po nesreči kakša bomba doj spadne na kakšega Arabca. Gor na peperu de napisani tūj Drevenšek. Ati je pravo ka glij telko ka de paper bole pun. Kaj lejpora bi nan rajši naj nariso, še eden kandidat, Gospod Cekuta. Nemre pa razmiti kak je gor na tou listo lejko prišo Kreftov Lev. Za njega san sigdar mislo ka je z načišoga tista. Pa san pa tūo bil, ka ne bi kaj nouroga pravo.

Še bole hecne so pa volitve za župane. Da liste vijdiš, štō bi se rad bil župan, te stijsne, pa nej pr srce. Si tej stari pa pravijo, ka samo zatou še inouk kandidatejrajo, ka bi radi dokončali začano delo. Ja? »Kakše delo?« je pravo ati. »Ne ven«, san pravo. Nej samo tij oni tūj nej. Telko poštenja pa telko znanja, kak nan jih pred volitvami sigdar naprej nosijo tej županski kandidatorji, spoj nemreš razmiti. Pa ge odijo 3 lejta pa enajst mejsecof si tej. Znankar se na volitve

lejko pravli po srbskohrvatsko »pljačka«. Za tri milijone lidje že menjalnice roupajo. No telko kak gospod Arhar na mejsec domou prnese, telko dosta slovencof pa slovenk cejlo leto ne vijdi. Pa nan po sen ton težko odavle svoje poštenje. Gospa Brezigarova je pa spoj nej tak naopačna. Žensko za predsednika? Ati pravi, ka smo za kaj takšoga f Sloveniji še nej zreli. Te mamo še Bučara. Ati je pravo, ka bi on na njegovon mesti f penziji uživo, pa mislo kakše ciprese de sadil, nej se pa s politikof trgo. Ja ka ne pozabimo Plemenitoga Jelinčiča. Ati pravi, ka nej samo ka je Plemeniti, zaj da ga čuje f toj predvolilnoj kampanji je že oplemeniteni. Nej je pa gvušen, kak bi bilou, če bi ga zvolili. Ati pravi, ka bi znankar največ na lovino s Haideron pa Huseinon odo. »Enoga takšoga ka je rad na lovino odo, smo

pripravljajo. Te pa samo nainok vō bufne. Če te mene volili de se nači. Ja, komaj čakamo. Ka bi li naj bilou nači? Mogouče bi začala Mōra gor teči.

Če smo že pri Muri. Nouvi veter je začo fudati. Najbole fuda na vrikkaj, glij tak kak of pravi veter. Ati je pravo, ka da de prvo of fudavanje gotovo, bi lejko še v ovo Muro šou fudat. Ka bi Muro bar na predzadnje mesto fudno.

Ja lejko smo pa radi, ka so nan bar moust oudprli, prejk Mure. Ka se liden več nej trbej okouli ali pa prejk po Avstriji voziti. Pločnike so »pozabili« napraviti. »Obečanje – ludo mradovanje«, pravijo v naši bratski republikaj. Pa kak praf majo. Si tisti ka te je volili, majo glijni beteg. Friško obečajo, še bole friško pa pozabijo. Če se za nje nejde. Te ne pozabijo tak friško.

Š. T. S. N. N. (še tou san nej napiso): Naš ati komaj čaka ka odprejo še te falajček prekmurske avtoceste. Že so table AC: Maribor-Lendava. Table so, samo avtoceste je pa bole malo - skoro nika. Ati je pravo ka so si te princle dale sobočke avtošole delati, ka do se kandidati za šofere lejko fčilij po avtocesti voziti. Vanek, Mali Bakovci 172b

VANEK

Izbrali ste

NAJ bolj cvetečo idilo Pomrja

Dragi bralci!

Z dopisnicami, ki ste jih poslali, ste določili zmagovalca. To je fotografija pod črko F, poslal pa jo je Milan Gaber od Sv. Jurija 12c, Rogašovci. Priznati moram, da se z vašim izborom povsem strinjam.

Tiha romantika nepokvarjene narave, ki veje s fotografije, je očarala tudi mene.

Milanu iz srca čestitamo in ga spodbujamo: »Le tako naprej!« Po pošti boste prejeli potrdilo o nagradi pokrovitelja, vrtnarije in cvetličarne Kurbus, Mele pri Gornji Radgoni, v vrednosti 10.000,00 sit.

To pa še ni vse. Saj veste, tisto nehvaležno »drugo mesto«.

Izbrali ste fotografijo pod črko D, ki jo je poslala Katja Šinko iz Gornjih Slaveč 112, Kuzma. Gospe Katji v tolažbo sporočam, da ni veliko zaostajala za zmagovalcem. Potrdilo o nagradi v vrednosti 5.000,00 pa bo tudi ona prejela po pošti.

Vrtnarija Kurbus, vrtnarstvo in cvetličarstvo Miroslav Kurbus s. p., Mele 9252 Radenci

Sedaj pa k naslednji akciji!

Izbiramo

NAJ TETOVAŽO POMURJA

(tatu vseh vrst, body pearsing...)

Vsi, ki ste bili dovolj pogumni (saj vemo, da malo boli) in ste si omislili kakršnokoli tetovažo, bodite pogumni tudi sedaj in pošljite fotografijo svoje umetnine na naslov: Agencija Venera, Ul. arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, s pripisom: ZA NAJ TATU POMURJA.

Kdo pa so ti mladi fantje?

Fantje, bolj rečeno gospodje na fotografiji so slovenski in hrvaški udeleženci svetovnega dimnikarskega kongresa, ki je potekal leta 1956 na Dunaju. Fotografija je bila posneta v središču Dunaja, na terasi stavbe, kjer je bil kongres. Na terasi je bila tudi okrepčevalnica, vendar se Štefan Čer, upokojeni dimnikar iz Murske Sobote, ne spomni, da bi se kdo iz slovenske ali hrvaške delegacije tam kaj okrepčal.

Delegaciji Slovenske dimnikarske zadruga sta se iz Pomurja pridružila Štefan Čer (prvi z leve) in Viktor Majzel iz Lendave. Na fotografiji so tudi predsednik zadruga Gustav Lapuh iz Ljubljane, dimni-

delegaciji velika nagrada. V tistem času so lahko potovali v tujino le najzanesljivejši in o tem ni odločalo samo stanovsko društvo. Tja so potovali z vlakom prek Maribora in Šentilja. Spali so v zasebnih stanovanjih pri kolegih dimnikarjih, razmeščeni po vsem mestu, hrano pa so imeli s sabo.

Predavanja so trajala tri dni, od 9. do 15. ure, četrti dan pa je bil banket. Vsaka država je imela svojo mizo. Kljub istemu stanu se je videla razlika, saj so se delegati iz Jugoslavije počutili kot črne ovce. V prostem času pa tudi na banketu so bili bolj sami in ob strani. Kolegi iz kapitalističnih držav niso kazali posebne naklonjenosti ali

Značka mednarodnega dimnikarskega kongresa na Dunaju leta 1956

Dimnikarska zgodba

karski mojstri iz drugih krajev Slovenije in, takšni so bili časi, člana slovenskega notranjega ministrstva Stane Rozman in legendarni Matjaž Hace, borec in komandant legendarne 14. divizije v času, ko je šla le-ta v zimi iz Dolenjske prek Hrvaške na Štajersko.

Mednarodni dimnikarski kongres je bil nepolitično srečanje poklicnih tovarišev in se je ukvarjal predvsem z razvojem in informiranjem o dosežkih dimnikarske obrti. Čeprav so bili naši dimnikarji člani državne delegacije, je vse skupaj potekalo izredno skromno. Sicer pa je bila že udeležba v

iskali stikov z njimi.

Čer se spomni, da je sodelovanje v delegaciji oziroma pot na zahod izkoristil, da bi poiskal novo ohišje za svoje motorno kolo, ki se je precej kvarilo. Kljub obiskom številnih trgovin in tudi prizadevnosti avstrijskih kolegov delov za svojo znamko motornega kolesa ni dobil.

Pred vojno so delovali v Pomurju naslednji dimnikarski mojstri: Franjo Landi, Andrej Komparič in Ana Hartman v Murski Soboti, pri Gradu na Goričkem Franc Ovčan. Otokar Erjavec v Beltincih, v Lendavi Viktor Majzel, v G. Radgoni Miško Kri-

žanič, v Križevcih pri Ljutomeru Jože Rumpak, v Ljutomeru pa Ludvik Šandor.

Po osvoboditvi so dimnikarske okoliše, ki jih je dodeljeval okrajni ljudski odbor, upravljali: Štefan Čer, Ernest Novak, Pavel Pongrac, Franc in Ludvik Podlessek v Murski Soboti, Alojz Rumpak v Križevcih pri Ljutomeru, Ludvik Šandor v Ljutomeru, Miško Križanec v G. Radgoni in Ladislav Darvas v Radencih.

Leta 1962 je ustanovila glavnina teh mojstrov, po navodilu države seveda, Dimnikarsko podjetje. Sedež je imelo v Beltincih, prvi direktor pa je bil Otokar Erjavec.

Povejmo še nekaj besed o Hacetu, ki je bil v delegaciji kot čuvar novega sistema in ne kot dimnikar. O njem mi je pravil borec Ivan Križan iz Sobote, ki je sodeloval v enoti za njegovo osebno zaščito. Po vojni je bil Hace sekretar partijskega komiteja v Postojni in član CK ZKS Slovenije. Okrog leta 1950 sta se s Križanom slučajno srečala na vlakcu, ki je peljal iz Sežane proti Postojni. Kot stara soborca sta obdelala in izmenjala informacije o prijateljih iz vojnih let, nato pa je pogovor nanesel na politiko in razvoj dogodkov po vojni. Na koncu sta družno ugotovila, da imata na vse skupaj precej podoben pogled, da sta istih misli. Marsikaj je bilo drugače, kot sta si nekoč predstavljala, da bo. »Piši, Križan!« mu je naročil Hace ob slovesu, in Križan, kot vemo, ga je poslušal ...

Joseph Maria R.

Od 29. oktobra do 28. novembra

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

T **OVEN**
(21. III. – 20. IV.)

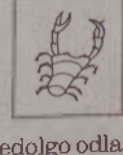
Tako kot ste navajeni, ne bo šlo vedno, kajti vrednote se spreminjajo. V začetku vas bo to motilo, pozneje boste ugotovili, da gre v bistvu za nove priložnosti. Potrudite se, da boste nepristranski, čeprav vas bo »vleklo« na eno stran. Kar nekaj novih zamisli in celo želja po eksperimentiranju bo. Rjava barva in dopoldansko srečanje ali sestanek ne gresta skupaj. Barva torej! Sanjarjenje je izguba potrebne energije. Ne bodite prezahtevni.

M **BIK**
(21. IV. – 21. V.)

Močno boste angažirani, pa boste vseeno želeli več, kot je realno mogoče. Pričakujte večjo spremembo. Morda vas bo življenje odpeljalo v povsem drugačne vode, kot ste navajeni, zato sta zdaj potrebna zbranost in moč, da ne boste imeli občutka, da vam čas uhaja in da ne morete na ničesar vplivati. Ljubezen je bogata, vendar izvir ni neskončen. Pogled v preteklost ali spomin na osebo ne bosta škodila. Z lepo besedo boste razorožili.

V **DVOJČKA**
(22. V. – 21. VI.)

sebi boste čutili mir in zadovoljstvo, močni boste in vas nič ne bo vrglo s tira. Tako je zdaj primeren in ugoden čas, da nekatere poglede spremenite oziroma se prilagodite novim razmeram. Izpeljali boste! Nekdo vas bo poskušal zmeti, vendar boste sposobni, da ga prepoznate in se ga obranite. Razburjeni boste, zato bo vaša razlaga zadeve drugačna, kot jo bodo videli drugi. V zadnji tretjini meseca nekoliko več pesimizma.

M **RAK**
(22. VI. – 22. VII.)

Malce predolgo odlašate. Opogumite se in storite tisto, kar morate. Eni bodo rekli tako, vi boste mislili drugače in podvomili boste, ali je vaše mišljenje pravilno. Pravilno je, zato vztrajajte pri svojem. Življenjska pot - odpeljalo vas bo v druge vode kot bi si želeli in veliko veslanja bo potrebno, da se povrnete na staro pot. Ob prazniku se bo marsikaj razjasnilo. Ljubezen - ne boste mogli verjeti, da vas res nekdo tako ljubi.

P **LEV**
(23. VII. – 22. VIII.)

Prijatelji vam bodo ponudili pomoč, ki je ne smete odkloniti. Po drugi strani se bodo povečevale obveznosti, vi pa niste končali še tiste, kar ste jo začeli. Če se ukvarjate z umetnostjo ali s kakšno kreativno zadevo, potem se prepustite domišljiji in fantaziji. Presenetljivo kreativni boste. O določenih stvareh je bolje, da ne govorite. Nekomu pomenite veliko in si vas želi, vi pa morda tega ne veste. Poiščite pot. Čas za uresničitev skritih sanj.

N **DEVICA**
(23. VIII. – 22. IX.)

Na okolico boste naredili dober vtis, kar vam bo pozneje koristilo, saj boste tako lahko izkoristili priložnost, da boste naredili tisto, kar ste že nekaj časa odlašali. Še prej naredite vse potrebne priprave in izključite presenečenja. Nadrejeni ne bodo presenečeni. Mogoče prihaja trenutek, ko boste morali razmisliti o novih možnostih in večjih spremembah. Čustva raje prikrivajte. Možen prehlad.

S **TEHTNICA**
(23. IX. – 22. X.)

Stvari bodo jasne, vi pa boste razpravljali in razlagali. Če se zavzimate za spremembe, imejte pripravljene argumente. Izkušeni prijemi v ljubezni tokrat ne bodo delovali. Če boste poslušali nasvet, bo pot krajša in zanesljivejša. V drugi polovici meseca prijetno presenečenje, morda celo finančna injekcija. Tisto srečanje na hodniku se bo še ponovilo. Nekdo v okolici ima občutek, da delate po svoje, njega pa ničesar ne vprašate.

V **ŠKORPIJON**
(23. X. – 21. XI.)

Vedeli boste, kaj si želite. In obdobje, ki veliko prinaša in omogoča dobre začetke, je pred vami. V sredini meseca malce zastoja, potem pa spet zalet. Iskali boste nekaj ali obujali, ker boste imeli občutek, da je treba nekaj na novo odkriti. V ljubezni zmeda, ker boste skrivali čustva. Ob vsem lahko računate, da se bodo porajali dvomi, ki bi lahko bili utemeljeni, zato kljub dobrim izhodiščem ne bo časa za mirovanje ali celo spanje.

V **STRELEC**
(22. XI. – 21. XII.)

Veliko aktivnosti bo, zato boste utrujeni. Zmanjšajte ritem. V premoru razmišljajte o dolgoročnih spremembah. Ljubezen je kot barka na razburkanem morju. Enoličnost vam bo šla na živce in tudi z birokracijo boste prišli navzkriž. To vas bo spodbudilo, da bi nekaj radikalno spremenili. Prihodnje obdobje ni ugodno za večje posle, kjer je mogoče tveganje ali celo izguba. S partnerjem ugodno. Naredili boste izpit ali nekaj ugodno rešili.

R **KOZOROG**
(22. XII. – 20. I.)

Radi imate, če vas kdo občuduje, in zdaj se bo za to pokazala priložnost. Ste komunikativni in prisrčni, kar vas varuje pred tistimi, s katerimi nimate radi posla. Da bi bili še uspešnejši, morate najti stične točke tudi s takimi osebami. Pri ljubezni pustite nekoliko bolj oprta vrata. Nekdo iz vaše bližine se zanima za vas, zato mu dajte priložnost. Na splošno vam ne bi škodilo, če bi malo stopili iz okvirov. V svojo zamisel vključite še nekoga!

I **VODNAR**
(21. I. – 19. II.)

Izzivi na delovnem mestu bodo razburljivi in dinamični. Dobro premislite, ali boste samo čakali, kaj se bo spremenilo, ali pa boste tudi sami poskusili vplivati na prihajajoče spremembe. Čas je, da se postavite tako, kot je treba! Nekaj sreče pri finančnih zadevah! Delno lahko poslovno odločitev prepustite instinktu. Idejo boste dobro predstavili. S prijatelji previdno in pazite, da vas preveč ne zvabijo. Lepa beseda lepo mesto najde.

V **RIBI**
(20. II. – 20. III.)

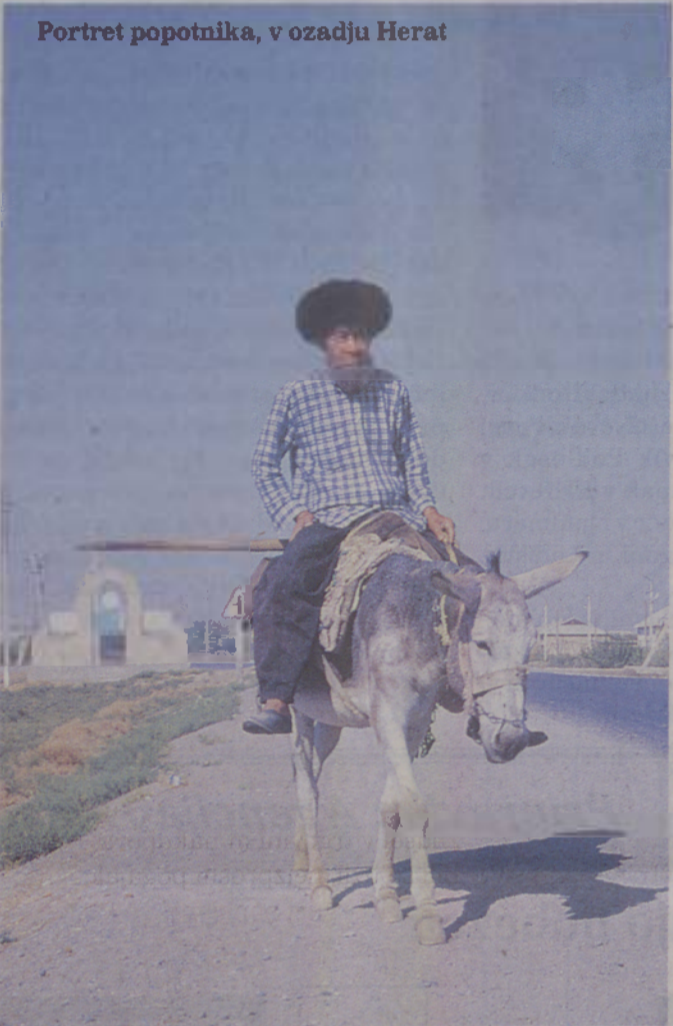
Volja do dela vam bo dala moč, da se osredotočite na pomembne zadeve in jih tudi uspešno rešite. Pričakujte spremembe in se spoprimate z njimi. Malo več reda pri prostem času, saj sami ugotavljate, da ne veste, zakaj vam ga primanjkuje. Čas za poglobljeno in duhovno razmišljanje pride po 22. novembru. Natančno boste vedeli, kaj morate nekomu reči, vendar vseeno premislite, kaj s tem dobite in kaj izgubite.

V državi večnega

Malo več kot leto nazaj sva z mentorjem, prof. Janezom Peršičem, posedala Pod lipco in ob kozarcu haložana kovala načrte za mojo diplomsko nalogo – Po poteh Marka Pola. Bilo je še pred 11. septembrom, v času talibanov, ko se je Severno zavezništvo zadrževalo severno od Masar-i-Sharifa. Dobro leto po tem pa je nastala reportaža o Afganistanu, ekskluzivno samo za Vestnik. Za naslednji Pen pa že pripravljam tekste in izbiram fotografije za reportažo Po svileni poti Srednje Azije.

Portret popotnika, v ozadju Herat

Masjid-i-Jami je eden najlepših arhitekturnih dosežkov Temurjeve ere (14. stoletje), kamor se petkrat na dan zatekajo Heračani.

Dekoracije na Masjid-i-Jami v modri barvi veljajo za najlepše v vsem Afganistanu.

Trgovci iz Belučistana (pokrajina v zahodnem Pakistanu) so eni redkih, ki so trgovali tudi v času talibanske oblasti v Afganistanu. Le kaj se je skrivalo za sijajnimi dekoracijami tovornjakov ...?

Čajnice so bile in so še intelektualno središče Azije, Herat.

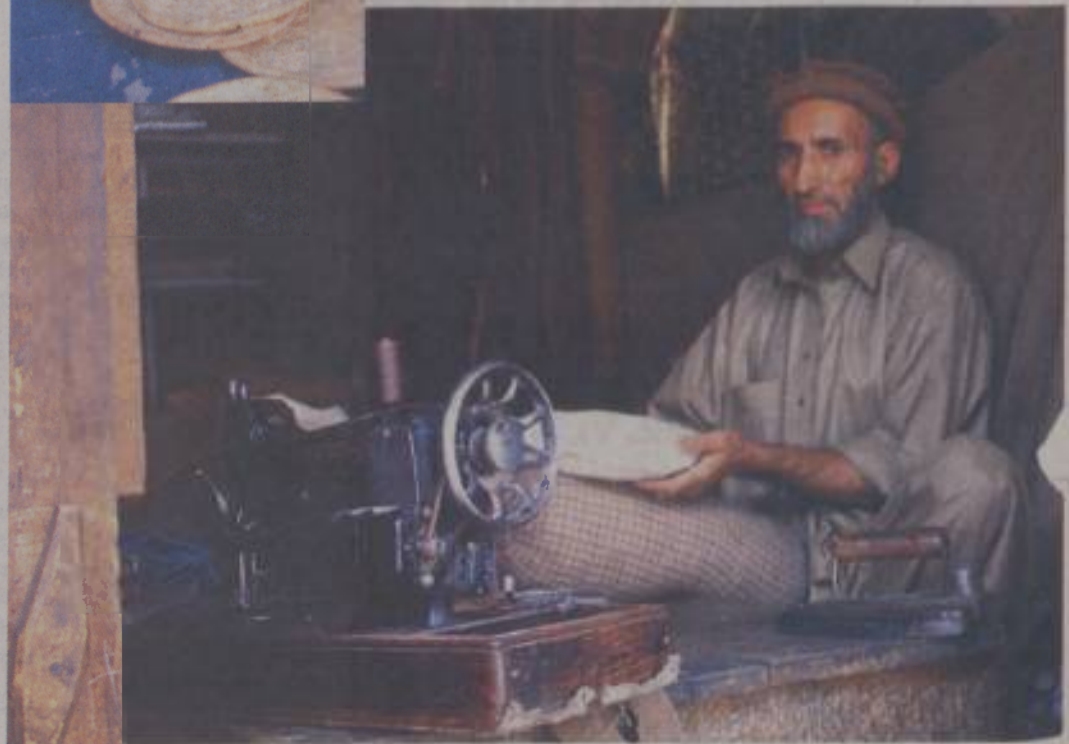
Veliko časa sem presedel na WC-jih – zaradi nepogrešljive začimbe Azije – čilija.

Pakul, tako imenujejo tipično afganistansko čepico, na bazarju v Heratu.

Izdelovalec pakulov

Čevljar

nemira – Afganistan

Zaplaval sem v udobni zofi, nameščen kot gospod, odet v modre žametne zkavbojke in belo majčko, na tleh je bila pogrnjena črno-siva turkmenistanska preproga, ki me s svojimi vzorci – škorpionji – spominja na Dasht-i-Margo (Puščavo smrti) v zloglasni »opijski« dolini Helmand. Na mizici skodelici zelenega čaja, čajnik in sladkor, na nasprotni strani me z zanimanjem opazuje sogovornik – Habibullah Mahsbar, še pred kratkim eden od stebrov Severnega zavezništva v boju s talibani. Bilo je na povsem običajen ponedeljek na afganistanski ambasadi v Biškeku (Kirgistan). Bil sem torej na poti v »srce«, na vlaku, ob cesti, po kateri so v srednjem veku tovorili trgovci Benetk, Istanbula, Bagdada in Kaira. V novem veku so se prav na teh prašnih poteh križali ruski in angleški igralci t. i. velike igre, kot je označil vojno za »srce« Rudyard Kipling v svoji uspešnici Kim. Bila je cesta, po kateri so se valili v poznih sedemdesetih letih dvajsetega stoletja ruski tanki, in navsezadnje, bil je tudi Marko Polo, ki je prečkal »srce« pred dobrimi sedemsto leti ...

Srce mi je utripalo nekoliko hitreje od običajnih 70 utripov na minuto, pa ne zaradi 45 stopinj Celzija ali puščave Taklamakan, v kateri se najdejo kače, škorpionji in druge zahrbtne puščavske živali,

Ko že začnem bentiti nad svojo prtljago in vročino, mi prevoz ponudi voznik tovarnjaka, ki je na poti v Herat, ki je bil v srednjem veku eno glavnih trgovskih središč na svileni poti, znan predvsem po

Štirje veličastni minareti še vedno [komajda] stojijo kot ostanek do tal porušene medresse (islamske verske šole) iz leta 1417.

ali 30 kilogramov na hrbtu, ki so postajali na tem petkilometrskem maršu prek nikogaršnje zemlje vse težji, marveč je bilo to zaradi države, ki je bila v zadnjih dvajsetih letih vedno v vojni vihri, njena lega in oblika pa še danes močno spominjata na srce, srce Azije – Afganistan!

V daljavi zagledam rdeče-črne obrise plapolajoče zastave, ob bodeči žici, ki se vleče ob celotni meji, me z nasmejanim obrazom, črno brado, še vedno v dolžini dlani (kot so zahtevala merila pregnanih talibanov), in kalašnikom v roki pozdravi s salam aleykhum (mir s tabo) pripadnik nekdanjih sil Severnega zavezništva, ki so danes postale sile redne afganistanske vojske. Vrnem mu nasmešek in odzdravim z aleykhum salam, kot to zahtevajo manire, ter se rahlo priklonim, medtem ko mu z desnico sežem v roko, z levico pa se primem za srce. Sogovornik me mahne po hrbtu in me z veseljem odpelje do mejne postaje.

Ni minila minuta, ko mi je sedaj že stari prijatelj prinesel čaj in ponudil stol, da se odpočijem in v miru popijem čaj. Na steni je visela slika Masooda, legendarnega tadžiškega poveljnika Severnih sil, umorenega malo pred začetkom ofenzive, danes pa velja za mučenika afganistanske osvobodilne vojne. Oficir se je z zanimanjem započil v potni list in se praskal po glavi, ko je zagledal dve vizi za Sudan v potnem listu države, za katero niti približno ni vedel, da je na planetu Zemlja. »Evropa, Jugoslavija, Tito,« so bila moja pojasnila, nakar je prikimal z glavo in me »pobara«, ali potrebujem kako pomoč. Prijazno se mu zahvalim, posrkam še zadnje ostanke čaja in jo mahnem naprej po cesti proti najbližji vasi, pet kilometrov oddaljeni od carinarnice.

pogledujejo proti bradatemu mladeniču, oblečenem v shawar kamiz, s pakulom na glavi, ki je radovedno »zija« v prostrane planote, prekrite z zelenjem.

Na zelenici so bile ovce, ob njih ostareli, osiveli pastir, ki nam kljub starosti čilo maha v pozdrav, v dolini izsušena rečna struga, nekaj hišic, vasic, ki so preživele morijo zadnjih dvajsetih let. »Spominjam se Rusov, prišli so leta '79, udarili so silovito, poškodovali mošeje, porušili nekatere medrese, pozaprli intelektualce in se namestili v trdnjavi iz leta 1305 ter vztrajali do konca 80., ko je Gorbačov spoznal, da je okoli 15.000 ruskih žrtev, maminih sinov, prevelika cena za državo, bogato z nafto, lapisom in opijem. Kmalu zatem izbruhne državljanska vojna, v kateri prevladajo talibani, prodirajoč iz Pakistana. Bilo je varneje kot danes, a kaj, ko so prepovedali vsakršno družabno življenje, igro buzkash (podobna je polu, ki se igra z obglavljeno kozo), poslušati radio ali gledati televizijo, pozaprli so nekaj preživelih intelektualcev, ženskam so prepovedali kakršnokoli izobraževanje in izhod iz hiše brez moškega spremstva, bilo je hudo, mnogi so zbežali (v času ruske invazije 6,5 milijona beguncev) in se raztepli po svetu, mnogi so umrli v vojnah zaradi njenih posledic (Afganistan ima več kot deset milijonov neeksploziranih min),« je umirjeno in zbrano razlagal šofer Ahmed, pri tem pa pazil, da ne zaide na kako »bližnjico«, na katere so me opozorili mediji, ko sem se zanimal o varnosti.

Bral sem o taksistu, ki je po bližnjici zapeljal na mino, ali kako je nekoga pognalo v zrak, ko se je hotel olajšati, skrit pred pogledi s ceste. Vse to in še marsikaj sem imel v glavi ob sončnem zahodu, ko smo prispeli v eno najlepših mest Srednje

Nekdanji tadžiški poveljnik Severnega zavezništva, danes mučenik in legenda dvajsetletne afganistanske vojne Ahmed Shah Masood

Azije Herat. Stanoval sem v hotelu tik nad bazarjem, kot se imenuje tržnica v vsem muslimanskem svetu. Zbudil me je muzein, ki je klical iz mošeje Masjid-i-Jami k prvi jutranji molitvi. Odpirala so se vrata, ljudje so potihoma odhajali proti mošeji. Okoli osmih je začela prebujati ulica. Bazar, nekdo sicer prekrit z opeko, je ohranil svojo lepoto, šarm in energijo skozi vse grozote vojne.

Trgovci so ohranjali stike s preprodajalci iz pakistanskega Belučistana, s severa, iz Turkmenije, so prihajale preproge, Iran jih je oskrboval s safranom in osvežilno pijačo (firma Zam Zam je iranska različica osovražene ameriške Coca-Cole), iz Kitajske je prihajala elektronika, prek Dubaja je potekal glavni izvoz Afganistana: droge in ilegalni begunci. Že čez nekaj minut sem se seveda znašel v trgovini in nakupoval »pruslek«. Bili so trdi, neizprosni pogajalci.

Po dobri uri pogajanja so ceno spustili za borih 200 sit in pristal sem na neverjetnih 1000 sit, po skoraj enoletnem

Pathani, iz katerih so se rekrutirali tudi talibani (v paštunskem jeziku se uporablja beseda talib za »učenca religije«).

V Afganistanu živi več etničnih skupin: Pathani, 38 %, Tadžiki, 25 %, Hazari, 19 %, Uzbeki, 6 %, nomadi, 3 %, Turkmeni, 2 %, prebivalci Belučistana, 1,5 %, drugi, 5,5 %. Na sliki: Turkmen

barantanju po bazarjih Bližnjega vzhoda in Srednje Azije sem na koncu poti popustil in se podredil ceni. Spila sva čaj, se nasmejala moji shawar kamiz in bradi, si veselo segla v dlan in nadaljevala vsak v svojo pot.

Kmalu opazim, da kupna moč prihaja od žensk, ki se v skupinah, a brez moškega spremstva, prekrite z burko seveda (kar sodi k njihovi tradiciji, kulturi in nima nobene zveze z zapostavljenostjo ženske v družbi), »podijo« od ene trgovine do druge in nakupujejo. Moška družba je uživala v restavraciji s prižganim televizorjem, kjer se je vrtela indijska glasba, ob skodelici mangovega soka s sladoledom, posutim z arašidi, kar je bil zagotovo hit poletja.

NA FESTIVALU NAREČNIH POPEVK V »TOTEM MARIBORU«

JERCA MRZEL IN EMIL GLAVNIK

NAJBOLJŠA Jerca in Tomaž

Jerca Mrzel je s skladbo USODA CIGANKA, za katero je sama napisala besedilo v prekmurskem narečju (pri tem ji je priskočil na pomoč pravi Prekmurec Evgen Car), za glasbo pa je poskrbel nekdanji Titov glasbenik, Ljutomerčan Emil Glavnik, navdušila občinstvo in z besedo prepričala strokovno žirijo ter si tako prislužila dve od treh nagrad festivala, ki so ga tokrat prvič pripravili v Slovenskem narodnem gledališču v Mariboru. Nagrado strokovne žirije za najboljšo skladbo pa si je prislužil prihodnji kmetovalec - Tomaž Domicelj s skladbo ČE BI LOHKA.

TOMAŽ DOMICELJ, ki je tudi lani osvojil nagrado strokovne žirije za najboljšo skladbo.

VLADOVE PLATINASTE KRESLINČICE

To je njegova prva zbirka uspešnic na dveh ploščah. Na prvi so vse njegove uspešnice in nova skladba Tak kak riba brez vode, drugi CD pa je njegovo darilo poslušalcem, saj je nanj uvrstil množico zanimivih posnetkov, od katerih so mnogi objavljeni prvič. Med njimi je tudi čustveno nabita pesem, ki jo je pred navdušeno razprodano dvorano Cankarjevega doma z Vladom zapel Rade Šerbedžija. Na drugi plošči pa sta tudi dve novi skladbi. Skupina Siddharta je poskr-

ŠANJI, SI SE ODLOČO, ČE BOŠ LETOS KANDIDIRO?

Zato, ka de zavolo tebe na volitvaj bole veselo.
Mi znamo, ka ti pri šanki najbolje glasen si biu,
če nej bilou po tvoje, si se pa zbiu.

VOLIMO, ŠANJI, MI TEBE ZAJ VOLIMO.

Boš doubu glas,
če v nedelo po meši za rundo daš.
Šanji, boj politik,
če rad bi zidau pa meu novi avto.
Zatou, ka maš čas, močen glas,
pa žena nuca pejneze za bouto.
Či glyj ka nimaš nikše ti zaj velke škole,
mi volili se glyj mo za tebe.

30 LET SKUPINE MAGNET

Začelo se je oktobra 1972. v gostilni Šinor v Martjancih, ko so prvič nastopili štirje Jožeti: Gerenčer, Glažar, Ružič in Vukan. Takrat se je rodila njihova Monika. V tridesetih letih so izdali sedem plošč, dve sta postali zlati ... nadaljevanje sledi v naslednjem Penu

NAJBOLJ UDARNA ZASEDBA, KI JE IZDALA LETA 1988 TUDI PRVO KASETO BODI SREČNA JULIJA.

bela za odlično predelavo skladbe Oo višine se zvrti, ki velja za največjo uspešnico Vlada Kreslina iz obdobja skupine Martin Krpan, Jani Hace pa je odlično obdelal pesem Mladi Marko. Na zbirki uspešnic so poleg skritega avdioposnetka še trije videoposnetki.

Na promociji, 17. oktobra, so zazvenele strune tiste črne kitare in zadonel Vladov glas ob spremljavi njegove skupine. Po krajšem udarnem nastopu se je Vlado poveseil z množico glasbenih prijateljev: Katicami, Petrom Lovšinom, Zoranom Predinom, Šukarji, Siddharto, Alešem Klinarjem in Markom Čučkom iz svoje nekdanje skupine Martin Krpan Razlogov za veselje je bilo kar neka, vsekakor pa izstopa podatek, da je Vladu Kreslinu ob tej priložnosti direktor distribucijske hiše Nika, Darjo Rot, izročil platinasto ploščo za prodanih 10.000 izvodov albuma, in to le po štirih dneh prodaje, kar je svojevrsten fenomen. Tako kot Vlado!

... volite mejne, ka mo mislo itak samo na sejbe!!!

Lüdstvo, naš kandidat ... Šanji!!!

FESTIVAL NARODNOZABAVNE GLASBE LENART 2002 POTRDIL KAKOVOST ANSAMBLA POGUM IZ ŠKOCJANA NA DOLENJSKEM

Kulturno društvo Motiv iz Slovenskih goric je pripravilo prvi festival narodnozabavne glasbe Lenart 2002.

Na njem je nastopilo deset ansamblov, med njimi tudi Špik iz naše pokrajine. Fantje (pevka Maja zaradi bolezni ni nastopila) so zapele polko Gregorja Vidmarja PRISMUKNJENI KLOPOTEC, za katero je napisal besedilo Marko Kočar. Čeprav so tokrat ostali brez nagrade (lani so osvojili drugo nagrado občinstva), so bili dobre volje, tako kot se za Prleke in Prekmurce tudi spodobi.

Občinstvo in strokovno žirijo pa so najbolj navdušili že omenjeni POGUMOVCI, ki so na poti v Lenart doživeli prometno nesrečo, vendar na festival kljub temu prispeli ob pravem času nasmejani in zdravi (nekateri sicer malce zaspani).

O skrivnostih in trenutkih, ko je v šoli najlepše

Mi zadržimo skrivnosti zase,

V času, ko hodimo v šolo, imamo ponavadi z njo same skrbi in velikokrat pozabljamo, da je v šoli tisoč čudovitih trenutkov, ki jih doživimo s svojimi sošolci in prijatelji. So trenutki, ko se naučimo več, kot nam dajo šolske ure. Ups, samo da tega učitelji ne bi prebrali, čeprav sem prepričana, da imajo tudi sami prav lepe spomine na šolo! In da se na primer učitelj biologije ne spominja samo ur, ki jih je preživel pri biologiji, na primer. Verjetno ste že ugotovili, da mislim na odmoro, proste ure, čas, ko se konča pouk, na pot domov ali čakanje na avtobus. To je šola za življenje. O tem, kako doživljajo najlepše trenutke v šoli, sem se pogovarjala z Jasmino Oslaj in Ines Kolarič iz 8. b ter Rajkom Černelo, Matejo Gabor in Jožico Merčnjak iz 8. a

Kdaj vam je v šoli najlepše?

Jasmina: »Vsekakor je najlepše v odmorih, ko se pogovarjamo, družimo in kaj ušpičimo.«

Ines: »Ja, v odmorih, in ko čakamo na avtobus.«

Rajko: »Pri telovadbi.«

Mateja: »V odmorih, ko se zberemo na klopi pred šolo.«

Jožica: »Ko je konec pouka in čakamo na avtobus ali se družimo v kateri od učilnic.«

O čem se pogovarjate?

Jasmina: »O zabavah, o dečkih, kakšni so, o odnosih med dečki in deklicami, vsem ...«

Nekdo je pripomnil: »O spolnosti.«

Ines: »Mi se ne pogovarjamo veliko o dečkih, ker so dečki na šoli preveč otročji. Bolj o drugih dečkih. V bistvu se pogovarjamo o tem, kaj gre kateri pri drugi najbolj na živce. Če mi katera pove, kaj ji gre pri meni na živce,

potem se trudim, da bi to popravila.«

Mateja: »Če se mi pogovarjamo, kaj katero moti, se sprema. Ampak kmalu je spet vse dobro.«

Rajko: »Mi se pogovarjamo o dekletih, katera se komu »vidi«, kaj komu ni na njej v redu. Ocenjujemo postavbo, obraz, kako se obnaša ... ali je pametna.«

Mateja: »A vi se tudi znate pogovarjati? Zakaj pa potem nič ne poveš?«

Rajko: »Zato, ker preveč sprašuješ. Pogovarjamo se tudi o tem, kaj bomo delali in tako, na splošno.«

Jožica: »Mi pa gremo v razred in se pogovarjamo drug o drugem, vse obdelamo.«

Ines: »Včasih pa tudi koga kritiziramo, kakšen je, kako je običen. Pa se smejimo.«

A dečki dekletom tudi kaj zaupajo?

Mateja: »Ja, samo moraš biti z njimi dober kolega in ne smeš izdati skrivnosti.«

Ines: »Dečki so si z vsemi dobri, ampak ko se kakšne skupine ali bande skregajo, potem pa govorijo o drugih.«

Mateja: »Ampak vsi dečki niso takšni. Eni so pametnejši. Zato, ker se družijo z nami.«

Vsi: Ja, ja ...»

Rajko: »Bolj lahko zaupamo dečkom kot dekletom.« [Izvedeli pa smo, da Rajko Mateji vseeno zaupa.]

Kakšne pa so te skrivnosti, o katerih si pogovarjate?

Mateja: »Tudi o težavah, o sanjarjenjih in si zamišljamo, kaj želimo biti in kaj bi radi delali.«

Jožica: »Ja, skrivnosti o dečkih in vse drugo, kar ni dobro, da bi izvedel kdo drug, zato nikomur ne povemo. Mi zadržimo

včasih pa kaj uide

Jasmina: »Naša šola je majhna in se vse hitro razve.«

Ali je o vas prišla ven kakšna skrivnost, ki ne bi smela?

[In potem je nastala tišina, saj nihče ni hotel obujati neprijetnih spominov.]

Ines: »Jaz imam svoje skrivnosti dobro zavarovane.«

Rajko: »Tudi o meni ne.«

Kaj pa tisto najhujše, kar ste ušpičili?

Rajko: »Dečki smo ena velika skupina, nobenega ne vzamemo zraven in nobenega ne vržemo ven.«

Jožica: »Pogovarjamo se o dečkih in skrivnostih, za katere ne bi smel izvedeti nihče.«

Jasmina: »To je katastrofa, saj te potem po celi šoli zafrkavajo!«

Ines: »Jaz imam svoje skrivnosti dobro zavarovane.«

Mateja: »Najlepše je v odmorih, ko se zberemo na klopi pred šolo.«

Brucovanje & Halloween Party s Posodi mi jürja

31. oktobra se bosta začela ob 20. uri v lokalu Torcida v Dolnjem Lakošu brucovanje in Halloween party, ki ga pripravlja Klub študentov Lendava. Vsi študentje in dijaki, ki bodo prišli v maskah, bodo imeli prost vstop, tisti brez mask pa bodo morali odšteti 400 tolarjev. Vstop je mogoč samo študentom in dijakom, zato naj le-ti prinesejo s sabo študentsko ali dijaško izkaznico oziroma indeks ali potrdilo o šolanju. Potekale bodo tudi razne zabavne igre in krst brucov, ne bo pa manjkalo tudi tako imenovani »brucomor«. Najboljše in najzvirnejše maske bodo nagrajene, za glasbo pa bosta poskrbeli skupini Posodi mi jürja in Life. T. K.

skrivnosti zase.«

Rajko: »To so takšne stvari, za katere mislimo, da se ne smejo povedati nikomur drugemu.«

Kaj pa se zgodi, ko skrivnosti pridejo na dan?

Jožica: »Potem pa se začnemo kregati in se vse povprek skregamo. Najhujše pa je to, da takoj izve cela šola.«

Mateja: »Potem pa že otroci sprašujejo, ali je vse res. Pa sprašujejo, a imaš ti res tega, je res Fabio tvoj ali pa Rajko ...?«

Rajko: »Dečki bolj zadržimo skrivnosti zase.«

Ines: »Če kakšne skrivnosti pridejo na dan, se dečki velikokrat iz tega smejijo. Nam veliko pomeni, oni pa se iz tega smejijo, potem pa raje nič ne govorijo.«

Jasmina: »To je katastrofa, ker te potem po celi šoli zafrkavajo.«

Ste vi že izdali kakšno skrivnost, ki je ne bi smeli?

Vsi skupaj: »Ja, smo!«

Mateja: »Nekaj se pogovarjaš, pa ti po nesreči uide.«

Jožica: »Potem pa to pove drugi tretjemu in tako zve cela šola.«

Na Vestnik nam pošljite kakšne zanimive fotografije z vaših »žurov«, zabav, koncertov in trenutkov, ko ste se imeli lepo. Radi bi objavili nekaj vaših najbolj norih trenutkov mladosti. Veseli pa bomo vseh vaših pripomb, mnenj, pisem o vaših čustvih (er vsem, kar vam leži na duši. Pišite nam o tem, kar se vam dopaja, pa bi morali tudi drugi o tem vedeti. Napišite pa nam tudi, kaj želite, da bi se vam dopajalo. Naš nastop je: Vestnik, Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, ali po elektronski pošti: Nasceni@hotmail.com. Rubriko uredila: A. Nana Rituper Rodež

Vaša čustva

Moji večni ljubezni!

Še danes, ko zazvoni telefon, pohitim k njemu. In še danes, čeprav je minilo že veliko let, upam, da se boš na drugi strani žice oglasil ti. Potem pa sem spet razočarana in žalostna, ker te ni. Vem, da te nikoli več ne bom slišala po telefonu. Odšel si, daleč stran in daleč od mojega življenja, šel si daleč stran od mojega srca. Dvoimim, da se bova še kdaj srečala, čeprav se jaz v mislih vedno srečujem s tabo.

Tisočkrat sem se že zaljubila, poskusila z drugim, ampak v vsakem iščem samo tebe. Iščem tvoje lase, roke, tvoj smeh, tvoj pogled ... Pa nič od tega. Redkokdaj najdem kakšno tvojo potezo na drugem človeku. Potem pa me njegove besede takoj prepričajo, da v napačnem človeku iščem tebe. Ti si samo ti. Enkrat in neponovljiv, kot je bila najina ljubezen, ki je hitro ovenela. Vem, da te zato ne morem iskati v nobenem drugem. Upam, da te bom nekoč prebolela in da te ne bom iskala v vseh kotičkih svojega življenja. Veš, rada te imam!

Za vedno tvoja Urška

Vaše pesmi

Spominjam se

Spominjam se ga, spominjam se njegovih nežnih rok, kako so drsele po mojem hrbtu. Spominjam se njegovih nežnih besed, ki so bile namenjene samo meni. Spominjam se njegovih objemov, ko sem čutila njegovo telo. Spominjam se njegovih strastnih poljubov, ki so bili tako sladki ... Spominjam se ga vedno znova in vedno znova se zavem, da še vedno rada ga imam. Želim si nazaj tisto noč, čeprav dobro vem, da ta noč vrnila se nikoli več ne bo. Malena

Ples

Na prvi ples prišla je sama, ves večer bila je bolj zase, a vendar vsak jo je opazil in verjeti mogel ni svojim očem, da to bila je ona. Četudi brez plesalca je bila, odplesala je svoj ples, saj vedela je, da to je njen prvi in zadnji ples. In ko se bo zdanilo, bo zopet vse tako, kot prej je bilo, le ona odšla bo z nočjo in plesala ples za plesom bo. Tamarine

Oči niso lagale

Srečna sem bila, ko te še nisem poznala. Potem je naletelo, da se moje telo je v tvoje zaletelo. Oči so vse izdale, nič niso lagale. Moje srce močno te ljubi, a le glava ve, da srce tega početi ne sme. Srečna sem bila, a sreča ni večna. Tudi moja ni ostala, saj tebe je spoznala. Mene je zapustila, se v tebi je naselila. Bela vrtnica

Poljub nespornemu kralju F1

Michael in soproga Corina: on v fraku, ona v džinsu.

Potem ko je petdesetič v karieri prvi pridrvel skozi cilj in zato prejel iskren aplavz večinoma japonskih gledalcev in ko je opravil druge formalnosti, ki jih od petkratnega svetovnega prvaka zahtevajo in pričakujejo, je Michael Schumacher na Japonskem sedel v letalo in že bil v ponedeljek po polnoči v italijanski vasi Maranello, kjer je »kovačnica«[®] Ferrarijevih dirkalnih avtomobilov. Tam ga je pričakoval prijatelj in očetovsko pozoren šef Jaean Todt. Ni bilo velike slovesnosti in šampanjca: po italijansko ga je poljubil na lica in rekel, naj gre spat, ker je zanesljivo utrujen, in Šumi ga je poslušal. O Šumiju je dal izjavo tudi trikratni prvak Niki Lauda: »Pred takim, ki mu je to uspelo, kapo dol. In to bom tudi storil!«

Terorist na filmskem platnu

Že dolgo ni bil kakšen nemški film tako sporen, kot je postal načrtovani film Baader. 38-letni nemški režiser Christopher Roth se je namreč odločil, da bo posnel film o vodji teroristične skupine Baader - Meinhof. Spomin na krvavo nasilje in atentate, ki so jih izvajali Andreas Baader, Ulrike Meinhof in njuni privrženci v letih 1968-75, je še preveč živ. Vsi pripadniki so bili takrat ujeti in obsojeni. Nekateri, med njimi tudi Andreas in Ulrike, so naredili v zaporu samomor v dokaj čudnih okoliščinah, manj pomembni člani skupine pa so zdaj že na prostosti.

Glavno vlogo bo igral Frank Giering, ki je bil v času delovanja skupine mlad fant. Živel je v vzhodni Nemčiji. »Slišal sem o RAF - o frakciji Rdeče armade. Ker se borijo proti kapitalizmu, sem bil prepričan, da imajo prav,«[®] se spominja dejavnosti teroristov glavni igralec, ki je takrat živel za železno zaveso v Magdenburgu.

Igralec Frank Giering, ki bo igral Baaderja, in pravi Andreas Baader.

Spreminja se

Pravijo, da se je Madonna neverjetno spremenila. Bila je egoistična in ves čas v središču pozornosti. Še lansko leto se je ta nekdanja boginja petja in seksa podala na svetovno turnejo v mini mini škotskem krilu in z ekscentričnimi nastopi vzburljala množice od Los Angelesa do Berlina.

Nekaj pomembnega se je zgodilo z njo, pravijo tisti, ki so ji bili že doslej blizu. Nima šoferja, sama disciplinirano vozi majhen avto, spoznala je skromnost. Guy Ritchie, njen mož, sicer režiser, pravi: »Pri režiji predzadnjega filma mi je veliko pomagala in me spodbujala. Če je bilo potrebno, mi je masirala noge in mi kuhala specialne čaje. Ob tem pa je igrala v filmu stransko vlogo in to - zastoj!«[®] (V zadnjem njegovem filmu - komediji igra Madonna glavno vlogo - bogato, muhasto žensko, ki je navajena, da jo vsi poslušajo ...).

O svoji 6-letni hčerki Lourdes, ki ji pravi sestra, je Madonna izjavila: »Imam otroka in s tem prihodnost.«[®]

Madonna: Mir za moje življenje, mir za svet in vse ljudi

Ga nič ne briga

Če izvzamemo predsednika avstrijske svobodnjaške stranke, velikega Korošca in nam nenaklonjega Heiderja, bi lahko rekli, da na svetu ni resnega politika, gospodarstvenika ali turista, ki bi kaj želel imeti z Irakom in njegovim predsednikom Sadamom Husseinom. Pa se najdejo tudi taki! Med njimi je tudi nemški nogometni trener Bernd Strange (54), ki bo verjetno v kratkem postal trener iraške državne reprezentance. »To je zame najdonosnejša in športno najzanimivejša ponudba doslej. Končno dela v Kamerunu Winnie Schäfer, kjer tudi ne spoštujejo človekovih pra-

vic,«[®] se brani Bernd, nekdanji trener vzhodnonemške (DDR) državne reprezentance in tudi nekdanji sodelavec tamkajšnje tajne po-

licije Stasi. Dodajmo, da so Bernda Strangeja pred dobrim letom odstavili s položaja trenerja v Omanu in je od takrat brez službe.

Nekaj ima v sebi

Tako bi lahko rekli za Micka Jaggerja, in to zanesljivo drži oziroma je dokazano! Nekdanja Mickova soproga Jerry Hall in bogati bankir Tim Attias sta bila še letos v Veliki Britaniji razglašena za ljubzenski par poletja. Ob tem so vsi govorili, da je Tim pravi nadomestek Micka in da se bo Jerry z njim poročila (Tim bi se takoj). Zdaj pa je prišla pretresljiva novica: Jerry je Tima zapustila. In znanci so takoj vedeli povedati, da Tim v primerjavi z Mickom nima

Dekle meseca ...

... je Michele Everson, ki zase pravi, da je popolna mešanka. Oče je Havajec, po maminih žilah pa se pretaka francoska, irska in nemška kri. Iz rojstnega Honoluluja se je najprej preselila v Michigan, zdaj pa živi v Kaliforniji. Všeč so ji tetovirani moški. Pravi, da so njena največja slabost čevlji. Če bi lahko, bi jih zamenjala vsak dan. Če drugim ne, je dekle zanesljivo všeč čevljarski industriji ...

Marija Cepin:

Bralci Péna se predstavljajo

Matjažkov poslednji Miklavž

Rodila sem se 1934. leta. To pa je moja novejša fotografija.

Spomin na mlajša leta, ko sem igrala violino.

Ženski pevski zbor je bil nepogrešljiv na vseh prireditvah.

Miklavževanje se naglo bliža. Upam, da bom tudi letos presenetila z igrico. Ne morete verjeti, koliko pomeni otrokom Miklavž. Zadnjič, ko je prišel škof Stres blagoslovit župnijsko cerkev, me je vnukinja vprašala, ali je že prišel - Miklavž. Sicer pa: tudi Miklavž je bil škof - dobrotnik.

Sem zdaj, po petintridesetih letih službe in trinajstih upokojskih letih, še aktualna in zanimiva za bralce? Podpisani novinar je menil, da sem, zato tale članek.

Za Miklavžev god uprizarjamo v Apačah igre že deset let. Ker je na to tematiko le malo gradiva (med komunistično vladavino je bil vsak nazadnjaški, ki se je lotil česa takega), sem sedem iger s petjem napisala sama. Melodije mi je včasih korigirala hčerka Marija, ki je učiteljica glasbe. Ona je tudi vse igre spremljala. Vsebine so bili resnični dogodki. Najbolj pri srcu mi je igra Matjažkov poslednji Miklavž. Je resnični dogodek iz Ljubljane, ko rakasti desetletni deček ne more umreti, preden ne pride Miklavž in mu prinese darila, za katera je prosil. Pa ne zase, ampak za sosedovo osamelo babico, za sošolca, ki nima nogavic, in sosedovo Tinko barvice, s katerimi bi narisala mamo, ki jo je zapustila ... Tudi zdaj

sem učiteljica v Murski Soboti in Mariboru in 1954. leta sem se za dve leti zaposlila na OŠ Kuzma, nato pa sem dve leti poučevala še na OŠ Grad. Leta 1958 sem prišla na lastno željo na OŠ Apače, kjer sem vrsto let poučevala slovenski jezik in glasbo, v letih pred upokojitvijo pa na nižji razredni stopnji. Ves čas sem delala tudi na kulturnem področju. Na Tišini, na primer, sem pela v pevskem zboru, pri Gradu sem prav tako pela, povrh igrala na brač pri tamburaških in delovala v dramski skupini. Tri leta po prihodu v Apače sem se poročila, vendar me družina ni ovirala pri delu. Tako sem na OŠ vodila mladinski in otroški pevski zbor ter tamburaše. V KS Apače smo ustanovili tudi ženski pevski zbor, nastopali na domačih prireditvah, revijah v občini, na področnih revijah. Ženske so izredno rade pele in mi prinašale darila vseh vrst, saj sem vodila zbor

pred Prešernovim spomenikom ... Sodelovali smo na II. taboru SKD v Novi Gorici, na paradi kmečkih običajev v Gornji Radgoni ... Še in še bi lahko nizala kraje, kjer smo plesali in navduševali občinstvo. Večkrat smo tudi zaplesali varovancem doma na Tratah, velikokrat za goste hotela Radin ... Gos- tovali smo tudi na *Smotrah omladine Jugoslavije* v Subotici, Jagnjilu, Zagrebu in na Reki. Nastopali smo v Nemčiji, Avstriji in na Madžarskem. Plesali smo prek-murske, štajerske, belokranjske in gorenjske ples.

Moje vsestransko delo očitno ni bilo neopaženo, zato sem dobila 1972. leta zvezno odlikovanje SFRJ - medaljo dela. Leta 1977 sem prejela priznanje OF slovenskega naroda, 1979. so mi podelili Kerencičovo nagrado, 1987. Šilihovo nagrado ... Imam še vrsto drugih odličij (za uspehe v šoli, priznanje izobraževalne skupnosti, zveze prijateljev

ALE
BLANKA

FOTO Tina

Na trgatvah se marsikje zgodi, da moški *pútarji* omagajo ali pa se lotijo kakšnega drugega dela. Mladenki Alenka in Blanka - obe je zanesla študijska pot iz Murske Sobotice v Ljubljano - sta v vinogradu pri Dobrovniku dokazali, da sta tudi onidve vešči tega dela. Pri tem sta celo uživali. Vsaka je imela seveda svojo - *púto*. Vse za vino! Bravo! Le kaj bi moški brez njiju?

Apaska folklorna skupina Vrisk, v kateri plešejo tudi moji otroci: hčerki Marija in Elizabeta ter sin Joži. Jaz sem na skrajni desni.

me že sprašujejo, ali bom spet kaj napisala. Upam, da si bom po boleznih opomogla in bomo spet imeli miklavževanje kot v prejšnjih letih, ko smo z igrami tudi gostovali. V dramatikah imam sicer tudi izkušnje od prej, saj sem igrala v igrah: *Divji lovec*, *Drevesa umirajo stoje*, *Deček z dvema imenoma*. *Vasovalce* - igro s petjem - pa sem režirala. Za spremljavo je bila harmonika.

Rodila sem se 1934. leta na Tišini. Obiskovala in končala

brezplačno trideset let. Sedaj nastopam v mešanem pevskem zboru, ki ga vodi hčerka.

Za menoj pa je tudi 35 let dela oziroma vodenja folklorne skupine, ki se zdaj imenuje Vrisk Apače. Joj, koliko smo nastopali: na večini praznovanj in obletnic, imeli smo več samostojnih nastopov. Udeležili smo se republiškega srečanja FS v Kranju, plesali na Kmečki ohceti v Ljubljani, na Gospodarskem razstavišču,

mladine, priznanje za razvoj gasilstva ...). Vsa odličja so predvsem moralna priznanja z moje delo in mi kar veliko pomenijo.

Zelo sem vesela, ker hčerka Marija, ki je končala študij glasbe na Pedagoški fakulteti, kakovostno nadaljuje delo na glasbenem področju. Sicer pa hvala, ker ste me poslušali, bralcem pa, ker so brali to moje strnjeno pričevanje.

Štefan L. Sobočan